

De hoofdmaaltijd zou na de ronde, dus rond tien uur 's avonds aan de orde komen. Dit schema sluit prima aan bij de Spaanse gewoonte om laat in de avond te dineren. Voorts zorgde ieder ervoor tijdens de ronde voldoende "nattigheid" bij de hand te hebben, alsmede wat voedzame repen. Aan dit recept werd strak de hand gehouden en het werkte goed. Niemand van de toernooigangers zou plotseling zonder suikers, trillend aan het bord zitten (zoals in Hongarije 1997 was gebeurd) of met uitdrogingsverschijnselen en wild in de oogkassen draaiende kijkers afgevoerd worden.

Er was uiteraard alle tijd om in de uren voor de ronden wat sportiefs of wat cultureels te doen. De jonkies en Broekman waren er voorstander van om meteen en zonder veel overleg een willekeurige Pyrenee op te hollen. De wijzeren volgden, een en ander scherp in de gaten houdende. Bij de eerste de beste gelegenheid al bleken de jonkies niet zo goed op de kaart te hebben gekeken en het smalle pad dat men verkoos bleek niet het pad te zijn dat men had bedoeld. De zon scheen onbarmhartig en het karige ontbijt dat in het hotel werd verstrekt leverde bij lange na niet voldoende suikers om ook de zwaarste lijven afdoende te voorzien. Broekman wilde almaar door, er van uit gaande dat er spoedig een daling ingezet kon worden, zonder dat hij daarvoor enigerlei concrete aanwijzing bezat. Uiteindelijk werd de terugtocht aanvaard, nadat door enkelen ter sprake was gebracht dat er die middag ook nog geschaakt moest worden en er muiterij dreigde. Bij KPN selecteren ze hun mensen kennelijk op roekeloosheid en niet op gezond verstand en overzicht, dacht een van de zwaargewichten pissig. Bij de volgende sportieve uitstapjes werd er van dit moment af aan door sommigen onder ons een gezond wantrouwen aan de dag gelegd. Deze onzin niet nog een keer!

Andorra is een lapje grond van twintig bij twintig km. Het bestaat uit wat vlekken plus een dorp dat volstrekt wordt gedomineerd door winkelstraten. De Melkert-baan heeft in dit staatje kennelijk allang zijn intrede gedaan: fleurig geklede politieagentes staan het verkeer te regelen in de buurt van prima functionerende stoplichten. Er is veel verkeer in het dorp, zelfs in het laagseizoen. Vrij parkeren is nauwelijks mogelijk. Geduld is geen heel karakteristieke eigenschap van de inwoners, zo lijkt het. Er wordt op alle uren van de dag en de nacht lustig door automobilisten getoeterd wanneer ze langer dan enkele ogenblikken moeten wachten. Het verblijf in Andorra is intussen niet van alle gevaar ontbloot. In de zon zetten wij ons aan een tafeltje om de dorstige kelen te smeren en de hongerige magen te vullen. Wij klaptten een parasol uit. Het was wat winderig. En ja hoor, plotseling kreeg de parasol het op z'n heupen, ontvluchtte zijn standaard, ging vele meters de lucht in en kwam met een smak en volkomen ongecontroleerd een eind verderop op het plaveisel terecht. Geen Andorraan keek op of om. Vliegende parasols behoren hier kennelijk tot de folklore, zoals de bekende hardloopwedstrijd met de stieren in Pamplona.

Buitenlands geld is duidelijk *de* motor van Andorra: hotels en restaurants zijn er in overvloed en wie een financiële instelling zoekt heeft er bepaald geen dagtaak aan om die te vinden. Andorra ruikt naar geld.

Cultuur daarentegen is niet iets dat je in Andorra uit alle hoeken en gaten tegemoetkomt. Toen de jonkies en Broekman uitgedarteld waren in de bergen werd de tijd rijp voor wat cultuur. De keuze is dan eenvoudig: je verlaat Andorra hetzij in noordelijke hetzij in zuidelijke richting, als je het maar verlaat. Wij togen in zuidelijke richting, naar het plaatsje Seu d'Argell, waar de bisschop resideert die samen met de Franse president staatshoofd is van het staatje. Een kathedraal met overheersend Romaanse trekken is het centrale gebouw. Spoedig zou blijken dat deze kathedraal een meer dan duizend jaar oude schat herbergde. Wij wisten dat niet en we bezochten de kathedraal omdat het nu eenmaal als bezienswaardigheid was geboekstaafd. De kathedraal maakte een sobere indruk, iets dat bij Uw scribent met zijn protestantse achtergrond wel in de smaak viel. Stemmige Gregoriaanse gezangen, die een sacrale atmosfeer verspreidden, klonken ons tegemoet. Een van de toernooitjers brandde een kaars, tot onverholen, niet-begrijpende verbazing van Uw scribent. In de kathedraal werden kaartjes verkocht voor een bezoek aan een ander deel van het

gebouwencomplex. De dienstdoende suppoost, die potlood en papier nodig had om het product van zeven en twee en een half uit te rekenen, glom helemaal toen hij ons de kaartjes overhandigde. Een ander mannetje, ontegenzeggelijk levendiger en helderder, bleek onze gids te zijn. Hij leidde ons naar een bioscoopzaaltje en aan de hand van een diasessie werd ons duidelijk wat er nu toch zo bijzonder was aan de kathedraal. Op deze plaats werd een boekwerk bewaard dat meer dan duizend jaar geleden was geschreven en geïllustreerd door een monnik die van monnikenwerk hield. Het perkamenten object behandelt het uiterst merkwaardige bijbelboek Openbaringen alsmede het boek Daniël. De beveiliging van dit waardevolle item leek mij aan de magere kant, en dat eens te meer toen ons werd verteld dat het boekwerk zo ongeveer zeventien miljoen Euro waard was (Hoe bepaal je dat eigenlijk?). In andere vitrines bevond zich nog meer lekkers. In een boek dat uit 1518 zou dateren stonden voorspellingen van Zoneclipsen voor het midden van de zestiende eeuw met de data, de precieze tijdstippen van begin en eind en schetsen van wat er te zien zou zijn. Dergelijke voorspellingen kun je doen als je over “gereedschap” beschikt equivalent aan de mechanica van Newton. Maar die zou nog een kleine tweehonderd jaar op zich laten wachten en het wereldbeeld in 1518 bood geen equivalent. Hier klopte iets niet, dat was zonneklaar. Het boekje was misschien uit 1581, van na de opgetekende Zonsverduisteringen. Uw scribent kon zijn mond natuurlijk weer niet houden. En zie, iets wonderlijks geschiedde. Hij werd door de gids bijna omhelsd, betast en aangeraakt als ware hij een bezienswaardigheid, een heilige. Meijer, die dit soort dingen begrijpt, haastte zich duidelijk te maken dat ik toch echt heel profaan was. Maar toen kwam de aap uit de mouw. Onze gids was voor zijn pensionering inspecteur van politie geweest en hij voelde klaarblijkelijk geestverwantschap met de “investigador”: Sherlock Holmes ontmoet Hercule Poirot. Het afscheid was hartverwarmend. Vrienden voor het leven.

De tweede onderdompeling in cultuur vond plaats na afloop van het toernooi. Op de laatste avond reden we terug naar Barcelona, na de huldigingen (waarbij een van ons betrokken zou zijn, jawel!). Gerhard Eggink wist, zoals altijd, feilloos de plek van bestemming te vinden, een eenvoudig onderkomen nabij het centrum. Er moest tegen het middernachtelijk uur nog gegeten worden en gewandeld op de Ramblas, de grote flaneer-boulevard van Barcelona. Maar langs de flaneer-boulevard waren zekere dames actief. Iedereen werd met rust gelaten, maar Uw scribent werd zowel op de wandeling richting haven als terug aangeklampt. Eerst engelachtige peuters van vier, daarna bengelachtige dellen van vierentwintig! Hm. Meijer gaf ons de volgende dag een rondleiding door Barcelona en leidde ons onder andere naar de Sagrada Familia, het verbazingwekkende bouwwerk van Gaudi waaraan nog altijd wordt gewerkt. Ik kan kort zijn: wie een voorbeeld van reli-kitsch wil zien moet dit gebouw onverwijd bezoeken.

Het Open van Andorra is een van de sterkste uitheemse zomertoernooien geweest waaraan Promotianen ooit hebben meegedaan. Van de honderd zestig deelnemers had maar liefst zeventig procent een internationale rating en het aantal titeldragers (IGM, IM, FM) bedroeg vijftig. De hoogst ingedeelde Promotianen waren Hans Meijer (rating 2265, plaats 60) en Bernard Bannink (rating 2261, plaats 62). De enige Promotiespeler zonder internationaal waarmerk was Gerhard Eggink (plaats 138), die dan ook voornamelijk voor de gezelligheid (huh!?!) meegaat.

Ik realiseer me dat ik in het verleden nooit eerder heb geschreven over indelingskwesties of over hoe je aan een internationale rating komt. Deze omissie zal ik nu goedmaken.

De indeling in een open toernooi verloopt altijd volgens hetzelfde stramien: “hoog” tegen “laag”, maar de betekenis van “hoog” en “laag” kan in het verloop van het toernooi wijzigen. In de eerste ronde werd iedere speler “uit het linker rijtje” gepaard met de speler die op dezelfde hoogte staat “in het rechter rijtje”. Na zo’n eerste ronde zijn er (heel veel) enen, (heel veel) nullen en een aantal halfjes. In de groep van de enen, de groep van de halfjes en de groep van de nullen wordt nu weer hetzelfde procédé gevolgd. In de beginronden worden de

begrippen “hoog” en “laag” geassocieerd met de internationale rating, maar na een aantal ronden worden deze begrippen meestal gekoppeld aan het aantal weerstandspunten. Degenen die zich in de kop (staart) van het klassement bevinden zullen in de eerste ronden vrolijk (deerniswekkend) enen (nullen) scoren en komen pas later uit tegen gelijkwaardige tegenstanders, de middenmoters scoren aanvankelijk doorgaans via het patroon 010101... of diens “faseverschuiving” 101010...

Wie geen internationale rating heeft kan er een verdienen door een *voldoend hoge TPR* bij elkaar te spelen tegen een voorgeschreven minimum aantal ratinghouders. Wie in een open toernooi bijvoorbeeld vijf keer tegen ratinghouders wordt ingedeeld en tegen hen een TPR scoort van 1950 heeft zijn werk voor niets gedaan: de FIDE zal dit resultaat als zijnde onvoldoende negeren, zij vereist 2000 of hoger. Voor spelers als Bernard Bannink is het doenlijk om een rating bij elkaar te spelen in een, twee toernooien. De mindere goden hebben er meestal meer voor nodig: zij zien nogal eens resultaten sneuvelen als gevolg van de genoemde TPR-eis. (Hoeveel toernooien had U nodig, Oom? Hou je kop, kring!) Hoeveel Nederlanders hebben een internationale Elo? Als U het precies wilt weten zoekt U even de webstek van de FIDE op, maar ik kan U alvast verklappen dat we het hebben over enkele honderden slechts. Het is een select gezelschap, waarde lezer, een select gezelschap. (En de man vervolgde zijn weg op kousenvoeten, terwijl zijn schoenen parmantig naast hem op het asfalt klikten ...)

En ... hoe hebben de toernooitijgers het gedaan?

Voor Ben Ahlers was dit het eerste buitenlandse toernooi. Hij had al een internationale rating opgedaan in Nederlandse toernooien (2184), maar dit was dus zijn buitenlandse vuurdoop. Welnu, Ben is onze held van het toernooi geworden. Met 5½ punt haalde hij van ons zevenen de meeste punten. De Spaanse meester Oms Pallise (2453) moest een toreneindspel zien te keepen met drie pluspionnen voor Ben. Het was een moeilijk eindspel en we vermoeden dat één enkele mindere zet van Ben de oorzaak was van het feit dat de meester het vege lijf kon redden, wat op zich een knappe prestatie was. Maar het was dus de Spanjaard die moest trillen en beven, niet heer Ben! In de laatste ronde won onze man met het Frans een partij tegen iemand van meestersterkte. Ik zal hem met alle ongeoorloofde middelen bestoken om de partij in het clubblad te krijgen. Het enige minpuntje voor Ben was dat hij tegen een tienjarig kereltje een partij verloor door in mindere stelling een toren te verpatsen. Op dit soort toernooien zijn tienjarige ventjes met een internationale rating behoorlijk gevaarlijk en Ben deed ons na afloop uit de doeken met welke psychologische problemen hij te kampen had gehad tijdens de partij. Smoesjes natuurlijk, maar toch. Bij de prijsuitreiking bleek Ben een ratingprijs te hebben gewonnen. Dat vermoeden we althans, want de toespraken bij de feestelijke afsluiting vonden uitsluitend plaats in het Catalaans en dat kennen we wat minder. Bernard Bannink speelde gezien zijn uiteindelijke klassering op zijn niveau. Waar hij vorig jaar in Oberwart de onbetwiste held was geweest en boven zichzelf uitsteeg, waren zijn resultaten nu “gewoon”. Gewoon goed dus. De Chileense meester Campos Moreno (2493) moest een toreneindspel remise zien te houden tegen Bernard. Dat lukte, maar Bernard denkt dat hij misschien toch had moeten winnen. Verder had onze Bernard tegen titelhouders ditmaal geen aansprekende successen. Hij behaalde 5 punten.

Voor Willem Broekman waren er 4½ punt. Hij verklaarde vooraf dat de laatste ronde wel weer zou uitmaken of het toernooi geslaagd was of niet. Welnu, in de laatste ronde mocht hij tegen hetzelfde tienjarige kereltje als Ben en tijdens de ronde siste hij dat het kleintje hem er aan het afschoppen was. Toen de stukken weer in de oorspronkelijke slagorde stonden bleek Willem alsnog remise binnengehaald te hebben. Hij had daarvoor wel enige tijd met zijn tanden aan de dakgoot moeten hangen. Ook Willem heeft trouwens een titelhouder op remise gehouden, dat wil zeggen met een torenoffer beschwindeld. Bernard geloofde het offer niet en bleef net zo lang doorzien tot hij zijn gelijk had aangetoond. Als Bernard ooit bont en blauw in een Zoetermeerse greppel wordt aangetroffen weet ik wel wie de dader is ... Johannes Meijer zoals Hans officieel stond aangekondigd behaalde ook 4½ punt. Naar eigen

zeggen had hij niet zo'n goed toernooi en anders dan Bernard heeft hij flink wat ratingpunten weggegooid. Meneer Oms Pallise, die we al eerder tegenkwamen, deed tegen Hans in een dame-eindspel goede zaken, nadat hij (Oms) een kinderlijk eenvoudige combinatoire winst over het hoofd had gezien. Hans' beste partij was misschien die tegen Monica Vilar Lopez (2152) waarin hij haar een ongelijke lopereindspel met torens afnam. Tijdens de analyse bleek hij veel te hebben gezien.

Henk Noordhoek haalde 4 punten, ondanks het feit dat hij tweemaal een Aljechin-verdediging speelde tegen behoorlijke tegenstanders, een keer door grootmeester Marin (2548) uit Roemenië in een Grünfeld werd geplet en een keer tegen een sterke dame mocht aantreden. De partij die hij tegen de Bulgaarse dames-grootmeester Silvia Aleksieva (2362) speelde heb ik aangezien met een mengelmoes van leedvermaak en verbazing. Henk koketteert er wel eens mee dat hij niet kan schaken, maar dit keer leek hij alles uit de kast te halen om zijn gelijk te bewijzen. Het is toch wel vreemd dat Henk met Zwart geen potten kan breken als hij zijn beide lijfopeningen speelt ...

Nepveu kwam ook op 4 punten. De partij uit de eerste ronde tegen de zeventienjarige Veljko Jeremič (2482) was een Grünfeld waarin hij twee kwaliteiten offerde om zijn parmantige d-pion verder te krijgen en het de meester-in-spe (volgende FIDE-congres, jawel!) moeilijk te maken. Helaas, een mindere zet leidde toch tot verlies. Maar de partij krijgt U ooit in dit blad te zien, reken erop! Voorafgaand aan ronde vijf ontving hij onmiskenbaar signalen van naderende "rolling stones": tijdens de partij was er inderdaad een niersteenprobleem. Bingo! In de laatste ronde werd hij zevenenzestig zetten lang gezeten door een Spaanse FM die geen remise wilde toestaan, maar die uiteindelijk niet om de feiten heen kon.

En dan onze gezelligheidsschaker, de altijd sympathieke Eggink. Geen internationale rating. Geen benul van openingstheorie (1.f4). Speelt op trucjes. U weet wat die vreselijke Oom in dat soort gevallen pleegt te zeggen: een echte onderbondsspeler. Zoals een ander regelmatig naar de wc moet, zo moest hij om de haverklap naar een telefooncel. "Even naar huis bellen." Toen de amoureuze achtergrond duidelijk werd was een ding helder: dit zou een dieptepunt in zijn schaakcarrière worden. Je hoorde het iedereen denken. Helaas, lieve lezers, blijkt de werkelijkheid soms onrechtvaardiger dan het wreedste sprookje. Eggink scoorde 3½ punt, maar hij deed dat ditmaal niet tegen ratingloze knuppeltjes. Neen, onze Don Juan kreeg acht ratinghouders te verstouwen en scoorde twee en een half punt tegen hen. Dit resultaat wordt naar alle waarschijnlijkheid niet door de FIDE weggegooid ...

Een van de andere Promotiespelers heeft nota bene aan deze hemeltergende omstandigheid zijn volledige medewerking verleend: hij mocht/ moest (doorstrepen wat niet verlangd wordt) tegen Eggink spelen en heeft gewonn ... gewonn... verloren. Uw scribent heeft de twee trouwens niet zien spelen.

Vijf van de zeven musketiers kunnen dan wel niet op een echt goed toernooi terugzien, een toernooi in aangename ambiance was het wel. De buitentemperatuur, de binnentemperatuur, de goede toernooileiding, de prima maaltijden voor en na de partij, het droeg alles bij aan een prettige atmosfeer. Volgend jaar weer naar Andorra dan? Dat nu staat te bezien, want het ontbreken van een dagelijks toernooibulletin was natuurlijk wel een vreselijk gemis.

MN

Voor het eerst (en laatst?) ben ik clubkampioen geworden. Tot mijn eigen verbazing, moet ik bekennen. Voordat de competitie begon had ik helemaal geen rekening met een mogelijk clubkampioenschap gehouden. Eigenlijk twijfelde ik of ik wel mee zou moeten doen aan de competitie. Vooraf dacht ik dat andere activiteiten, zoals mijn verhuizing, het werken aan mijn proefschrift, en mijn werk, zoveel tijd in beslag zouden nemen dat er voor schaken weinig tijd meer zou overblijven. Bovendien had ik, zoals gebruikelijk de laatste jaren, weer eens mijn twijfels of ik dat geschuif met die houten poppetjes wel leuk zou vinden. Uiteindelijk besloot ik toch mee te doen, en maar te kijken of het zou lukken qua tijd en qua belangstelling. Toen ik eenmaal meedeed bleek het met beide aspecten wel mee te vallen.

Tijdens het eerste deel van de competitie was er nog geen enkele reden om te veronderstellen dat ik kampioen zou kunnen worden. Eelco Kuipers was oppermachtig en speelde prachtige, creatieve partijen. Het was duidelijk dat hij met overmacht kampioen ging worden. Van mij had hij in ieder geval geen tegenstand te verwachten. Beide partijen die we dit jaar hebben gespeeld heb ik van Eelco verloren. In de finalegroep had mij ongetwijfeld hetzelfde lot te wachten hebben gestaan.

Toen ik hoorde dat Eelco niet aan de finalegroep zou meedoen, drong opeens tot me door hoe goed ik er voor stond en begon ik in een mogelijk clubkampioenschap te geloven. In de finalegroep zat eigenlijk alles mee: een makkelijke remise tegen Bernard Bannink werd gevolgd door vier overwinningen. Alleen Harrie Boerkamp wist het me nog moeilijk te maken. Mijn laatste partij tegen Hans Meijer moest worden uitgesteld omdat ik voor mijn werk naar Finland moest. Mijn overgebleven concurrenten (Bernard Bannink en Hans Meijer) besloten toen zichzelf de das om te doen, waardoor mij een nerveuze laatste partij bespaard bleef.

In het clubblad hebben tot nu toe haast geen partijen van mij gestaan. Om deze lacune goed te maken heb ik hieronder maar liefst vijf partijen van het afgelopen jaar geselecteerd. De eerste partij, tegen Bernard Bannink, heb ik uitgekozen omdat enerzijds Bernard één van mijn belangrijkste concurrenten is geweest, en dit anderzijds wel een leuke partij om na te spelen is. Na een scherpe opening kreeg ik twee vrijpionnen op de damevleugel. Ondanks scherp tegenspel van Bernard bleken die twee vrijpionnen voldoende voor de winst te zijn.

Bernard Bannink – Ton de Waal

1. d4 Pf6 2. Pf3 c5 3. d5 b5 4. Lg5 g6 Hier wist ik al niet meer wat de theorie zegt. Gebruikelijk blijkt, bijvoorbeeld, iets als 4... d6 5. Lxf6 exf6 6. e4 a6 te zijn. 5. Lxf6 exf6 6. e4 b4 En hier blijkt 6... De7 gebruikelijker te zijn. 7. Pbd2 Lg7 8. Ld3 O-O 9. O-O d6 Ook 9... f5 10. Tb1 fxe4 11. Pxe4 d6 lijkt me wel speelbaar voor zwart. 10. a3 f5 Dit lijkt me in ieder geval voldoende voor gelijk spel. 11. axb4 fxe4 12. Pxe4 cxb4 13. Dd2?! a5 Fritz 7 suggereert 13... f5 14. Peg5 Lxb2 15. Dxb4 Lxa1 16. Dh4 h5 17. Txa1. Ik had dit helemaal niet gezien tijdens de partij. Het lijkt me eigenlijk wel goed, maar toch zou ik het zelf niet snel durven spelen gezien de zwakke zwarte koningsstelling. 14. Df4? Dit pionoffer lijkt me niet goed. Gewoon 14. c3 of 14. Ta2 lijkt me beter. 14... Lxb2 15. Tae1 La6 16. Te3 Lxd3 17. cxd3? Hier snapte ik tijdens de partij niets van, en nu eigenlijk nog steeds niet. Zwart heeft nu ineens twee verbonden vrijpionnen. Dat lijkt me voldoende voor de winst. Beter lijkt me 17. Txd3, een mogelijk vervolg is dan 17. ...Pd7 18. Dxd6 Pe5 19. Pxe5 Dxd6 20. Pxd6 Lxe5 waarna zwart weliswaar duidelijk beter staat, maar de strijd nog lang niet is gestreden. 17... Lg7 18. g4 Pd7 19. g5 a4 19... Pb6 om gewoon de pion op d5 te winnen is volgens Fritz 7 nog beter. 20. Pxd6 b3 Makkelijker was hier 20... a3. Oorspronkelijk was ik dat ook van plan, maar op dit moment was ik dat allang weer vergeten en dacht ik dat 20. ... b3 gedwongen was. 21. Pd2 b2 22. Tfe1 a3 23. Te8 Men zou kunnen denken dat wit tegenspel heeft, maar de schijn bedriegt. Tijdens de partij zat ik me zelf hier overigens wel allerlei verwijten te maken, want ik was te lui geweest om de gevolgen van deze zet uit te rekenen. Zoals zo vaak had ik op mijn intuïtie vertrouwd Mijn enige gedachte was eigenlijk dat ik na 23. ... Dxe8 wel makkelijk zou winnen. Gelukkig bleek mijn intuïtie inderdaad te kloppen. 23. ...Dxe8 24. Txe8 Taxe8 25. Dc4 Op 25. Pxe8 speelt zwart 25. ... a2!. Na, bijvoorbeeld 26. Pxd7 a1=D+ 27. Kg2 Kxg7 28. Dd4+ Kg8 wint zwart makkelijk. 25... Te1+ 26. Kg2 b1=D 27. Pxb1 Txb1 28. Da2 Ta1 29. Dd2 a2 30. Kh3 Pe5 De stelling is hopeloos voor wit. Na een zet als 31. f4 wint 31. ... Pxd3 32. Dxd3 Tg1 gevolgd door 33. ... a1:D makkelijk. 31. Da5 Pxd3 32. Da7 Pb4 0-1 Nu pion a2 gedekt staat is er geen verdediging meer tegen het wegspelen van de toren en het halen van een nieuwe dame. Wit gaf daarom op.

De volgende partij tegen Mildo van Staden heb ik gekozen omdat dit waarschijnlijk mijn beste partij van het afgelopen jaar is. Na een ongebruikelijke opening kon ik al vroeg een stuk winnen. Ik besloot echter om op aanval te spelen. Deze aanval bleek vrij snel door te slaan. Met een tijdelijk stukoffer werd de zwarte koning in het vrije veld gedreven.

Ton de Waal – Mildo van Staden

1. e4 e5 2. Lc4 Pf6 3. d4 Pxe4 4. dxe5 c6 5. De2 Da5+ Met mijn vijfde zet verhinderde ik 5. ...d5, aangezien daarop nu gewoon 6. ed6: volgt. Het beste was waarschijnlijk 5. ...Pc5 waarna wit gewoon verder ontwikkelt met 6. Pf3 en iets beter staat. **6. Pd2** Een moeilijke keus. Met 6. c3 kon ik hier namelijk al een stuk tegen twee pionnen winnen. Toch leek de situatie me dan niet zo duidelijk. Na 6. c3 volgt namelijk 6. ...Dxe5 7. f3 d5 8. Lb3 f5 9. fxe4 fxe4. Wit staat inderdaad een stuk tegen twee pionnen voor, maar zwart heeft wel een fraai centrum. **6... Pxd2 7. Lxd2 Lb4 8. c3?** Wederom een lastig moment. Voor de hand lag 8. Lxf7+, na 8. ... Kxf7 9. Dc4+ Ke8 wint wit zijn stuk weer terug op b4. De positie leek me wederom niet duidelijk. Na 10. Lxb4 Dxe5+ 11. Pe2 d5 12. Dd3 vindt de zwarte koning een redelijk veilig onderkomen op f7 waarna de toren op h8 in het spel gebracht kan worden. Ook na 10... Dxe5+ 11. Le3 d5 12. O-O-O Pa6 13. Dd2 vindt de zwarte koning een redelijk veilig onderkomen op f7. De beste zet was echter 8. O-O-O! na deze zet worden later de lopers van de zwarte velden geruild, waarna met name het veld d6, en in iets mindere mate g5 en f6, in het zwarte kamp zwak zijn. **8... Le7 9. Pf3 O-O 10. Lf4 b5 11. Ld3 b4 12. O-O bxc3 13. bxc3 Pa6** Het aannemen van het pionoffer op c3 had ik niet uitgerekend. Er is geen directe weerlegging, maar na gewoon verder ontwikkelen met bijvoorbeeld 14. Tab1 staat wit erg goed. **14. Lg5 Te8** Toen ik 14. Lg5 speelde dacht ik er over om na 14. ...Lxg5 met 15. Lxh7+ verder te gaan. In de paar variantjes die ik had uitgerekend zag het al allemaal wel goed uit. Omdat 15. Pxg5 in ieder geval een goede zet is, besloot ik niet al te veel tijd aan het uitrekenen van de consequenties van 15. Lxh7+ te besteden. Pas als mijn tegenstander op g5 zou slaan, zou ik de andere varianten wel (proberen) uit te rekenen. Met behulp van Fritz 7 heb ik na de partij de zet 15. Lxh7+ onderzocht. De zet blijkt inderdaad sterk te zijn. Mogelijke varianten zijn: 15. ... Kxh7 (of 15... Kh8 16. Pxg5 g6 17. Df3 Dxe5 18. Pxf7+ Kxh7 19. Pxe5 Txf3 20. Pxf3 met winnend voordeel) 16. Pxg5+ Kg6 (op 16... Kh6 wint 17. Dd3 Kxg5 18. f4+ Kh6 19. Dh3+ Kg6 20. f5+ Kg5 21. Dg3+ Kh5 22. Tf4 met mat via Th4; en op 16... Kg8 wint eenvoudig 17. Dh5 Td8 18. Dxf7+ Kh8 19. Dh5+ Kg8 20. Dh7+ Kf8 21. Dh8+ Ke7 22. Dxg7+ Ke8 23. Df7 mat) 17. Dd3+ f5 (op 17... Kxg5 krijgen we weer 18. f4+ Kh6 19. Dh3+ Kg6 20. f5+ enzovoorts) 18. Dd6+ Kxg5 19. Dxf8 met groot voordeel voor wit. **15. De4 g6 16. Dh4** Ook 16. Lxe7 Txe7 17. Dh4 Dc5 18. Tfel ziet er sterk uit. **16... Lf8** Eigenlijk had ik deze zet helemaal niet gezien, en dacht ik dat 16. ... Lxg5 was gedwongen. Dan wint 17. Pg5 h5 18. Pxf7 (of 18. Lc4) makkelijk, op 18. Kxf7 volgt 19. Df6+ Kg8 20. Dxg6 Kf8 21. Df5+ Kg7 22. Dh7+ Kf8 23. Lg6 Dd5 24. Dh8+ Dg8 25. Df6+ en mat. Nu, na 16. ... Lf8, moest ik even zoeken naar een sterke zet. Gelukkig kon ik die vinden. **17. Lc4!** Dreigt op f7 te slaan, gevolgd door 19. Dxh7+. Het blijkt erg moeilijk om tegen deze dreiging een verdediging te vinden. Op 17... d5 is 18. exd6 sterk, en op 17. ...h5 is 18. Df4 sterk, na 18. ... d5 volgt dan weer gewoon 19. exd6. **17. ... Pc5 18. Lxf7+!** De winnende zet. **18. ... Kxf7 19. Dxh7+ Lg7 20. Lf6 Pe6 21. Pg5+ Pxg5 22. Dxg7+ Ke6 23. Lxg5 1-0** Wit staat twee pionnen voor. Nog belangrijker is echter dat de witte aanval onweerstaanbaar is.

De onderstaande partij tegen Joost Mostert heb ik gekozen omdat ik dit ook een van mijn betere partijen van het afgelopen jaar vind. Na een onduidelijke opening waarin het waarschijnlijk min of meer gelijk opgaat, grijpt mijn tegenstander in het middenspel mis. Met name de combinatie die op de 25^e zet begon deed mij veel plezier.

Ton de Waal – Joost Mostert

1. e4 e5 2. Lc4 Pf6 3. d4 exd4 4. Pf3 Pxe4 Dit had ik eigenlijk niet verwacht. Het is een speelbare zet, maar zelf vind ik het veel te gevaarlijk om zo'n pion te pakken. Wit kan zich nu met tempowinst ontwikkelen. **5. Dxd4 Pf6 6. Lg5 Le7 7. Pc3 Pc6 8. Dh4 d6 9. O-O-O Le6 10. Lb5?!** Hier wist ik de theorie niet meer. Volgens de openingsboeken is 10. The1 of 10. Ld3 beter. Na 10. Ld3 is 10. ... Dd7 11. Lb5 een gebruikelijk vervolg. **10... O-O 11. Ld3** Na afloop van de partij merkte mijn tegenstander op dat wit nu een tempo heeft verloren ten opzichte van het gebruikelijke 10. Ld3. Toen dacht ik dat hij gelijk had. Bij nader inzien lijkt de zaak me toch niet zo eenvoudig. Na het gebruikelijke 10. Ld3 Dd7 11. Lb5 O-O komt 12. Ld3 niet in aanmerking vanwege het eenvoudige 12. ... Lf5. Nu echter moet zwart zijn koningsvleugel verzwakken. **11. ... g6** Na 11... h6 had ik zonder nadenken op h6 geslagen. Wit heeft dan in ieder geval eeuwig schaak: 12. Lxh6 gxh6 13. Dxh6 Te8 (op 13... Pe5 is

14. Pxe5 dxe5 15. The1 erg sterk (echter niet 15. Lh7+ vanwege 15. ... Pxd7 16. Txd8 Lg5+))
 14. Dg5+ Kf8 15. Dh6+. De enige die eventueel zou kunnen proberen om eeuwig schaak te vermijden is wit. Ik moet echter toegeven dat ik eigenlijk niet zou weten hoe wit dan zou moeten doen. **12. The1 Te8 13. Kb1** Er is niet zo heel veel aan de hand. Zwart staat een pion voor, maar heeft geen actief plan. Wit heeft al zijn stukken in het spel gebracht en heeft voldoende compensatie. Met zijn volgende zet probeert zwart de druk wat te verlichten. **13. ... Pd7 14. Lxe7 Dxe7 15. Pg5 Pf8** Niet 15... h5?? vanwege 16. Lxg6 fxd6 17. Txe6. Ook 15... Pf6 is verdacht, bijvoorbeeld: 16. Lc4 Pe5 17. Lxe6 fxe6 18. f4 Pc4 19. Txe6 met voordeel voor wit. **16. f4 Df6 17. Pce4 Dg7?** Dit is fout, waarna wit beter komt te staan. Beter was 17... De7 met als mogelijk vervolg 18. g4 d5 (of 18... Pb4 19. a3 Pxd3 20. Txd3 f5 21. gxf5 Lxf5 22. Tde3 met goed spel voor wit) 19. f5 dxe4 20. fxe6, wederom met goed spel voor wit. Ook na 17... Dd8 geeft 18. g4 wit voldoende kansen. **18. Pxe6! Txe6** Op 18... Pxe6 of 18... fxe6 wint wit een kwaliteit na 19. Pf6+. **19. Lc4 Te7 20. Ld5!** De pointe van wits 18-de zet. De dreiging 21. Lxc6 gevolgd door 22. Dxe7 is lastig te pareren. **20. ... Te6** Zwart geeft de kwaliteit. Tijdens de partij dacht ik dat dit de enige zet was. Fritz 7 liet echter zien dat zwart nog 20... Kh8!? had kunnen spelen, met het idee 21. Lxc6 f5! 22. Pxd6 Txe1 23. Txe1 cxd6. Een interessant idee hoewel wit na 24. Lf3 duidelijk beter staat. Maar, in ieder geval staat wit dan nog geen materiaal voor. **21. Lxe6 Pxe6 22. f5!** Een zet die er altijd makkelijker uitziet in partijen van anderen. Wit breekt de zwarte koningsstelling open. Zwart krijgt hier echter wel een pion voor terug, en heeft inmiddels twee pionnen voor de kwaliteit. **22. ... gxf5 23. Pf6+ Kh8** Op 23... Kf8 kan 24. Td3 (of 24. Pxd7+) 24... h6 25. Tg3. **24. Td3 Pe5?!** Ook 24... Pe7 bood geen verdediging meer 25. Th3 h6 26. Txe6! fxe6 27. Tg3 Df8 28. Pd7. Ten slotte, 24... Pf4 is ook niet alles: 25. Tg3 Pg6 26. Dg5 f4 27. Th3 Pf8 28. Dxf4 met groot voordeel voor wit. **25. Txe5!** De beslissende combinatie. **25. ... dxe5 26. Tg3 Pg5** Wanhoop, maar er was geen verdediging meer. Op 26... Td8 had ik in eerste instantie 27. a3 Td4 28. Txd7! Kxd7 (op 28... Txd4 volgt 29. Tg8 mat) 29. Ph5+ Kg6 30. Df6+ Kxh5 31. Dxf7+ Kg4 32. Dxe6 met winnend voordeel voor wit berekend. Pas later ontdekt ik dat 27. c3 nog makkelijker wint. **27. Txd5 Dxf6 28. Tg8+! Kxg8 29. Dxf6** Wit staat een dame tegen een toren voor. De rest is makkelijk. Wit moet alleen even oppassen dat zwart niet opeens een vesting kan bouwen. Met zoveel pionnen op het bord die nog niet zijn vastgelegd heeft het bouwen van zo'n vesting echter weinig kans van slagen. **29. ... Te8 30. Dxf5 Te6 31. De4 c6 32. a4 b6 33. b4 h6 34. Kb2 Kf8 35. b5 cxb5 36. axb5 Kg7 37. Kc3 Te7 38. Kd3 Te6 39. Db7 Kg6 40. Dxa7 f5 41. Dd7 Kf6 42. c4 e4+ 43. Ke3 Te7 44. Dd4+ Kg5 45. h4+ 1-0**

Helaas winnen mijn tegenstanders ook wel eens een partij. Zoals reeds gezegd, heeft Eelco Kuipers tweemaal van mij gewonnen. Die partijen waren niet zo interessant aangezien ik mezelf op vrij knullige wijze de das omdeed. Zo gaan die dingen vaak: hoe sterker de tegenstander, hoe knulliger je verliest. Een interessantere verliespartij was die tegen Harrie Boerkamp. Harrie is een veel sterkere speler dan hij zelf denkt. Als hij met zwart een beter repertoire tegen 1. d4 zou hebben en positionele schuifstellingen tegen de grote positionele schuivers zou weten te vermijden, zou hij zondermeer een kandidaat voor het clubkampioenschap zijn. Ikzelf heb altijd heel veel moeite tegen Harrie. Ook mijn tweede partij van de afgelopen competitie tegen Harrie had ik eigenlijk moeten verliezen, maar hij was zo vriendelijk om mij met remise te laten ontsnappen. Nog nooit heb ik goede partij tegen hem gespeeld. Iedere keer vond Harrie wel weer een tactische zet om mijn stelling in een puinhoop te veranderen. Zo ook in de onderstaande partij. Harrie's 33^e zet vind ik echt briljant.

Ton de Waal – Harrie Boerkamp

1. e4 e5 2. Lc4 Pf6 3. d4 exd4 4. Pf3 Pc6 5. e5 d5 6. Lb5 Pe4 7. Pxd4 Lc5 8. Le3 Ld7 9. Lxc6 bxc6 10. Pd2 Pxd2 11. Dxd2 Lb6 12. Pb3 De7 13. Dc3 O-O 14. Lc5?! Achteraf bleek dit een ongebruikelijke zet te zijn in deze stelling. **Dh4 15. O-O Tfe8 16. Tae1?!** Sterker lijkt me 16. f4. **16... Dc4! 17. Te3 a5?!** Beter lijkt me 17... Dxc3 18. bxc3 Lf5, met voordeel voor zwart. **18. Ld4** Nu gaat het weer voor wit. **18. ... Dxc3 19. Txc3 a4 20. Pc5 Lf5 21. Td1 La5** Deze zet had ik helemaal niet aan zien komen. Ik mag van geluk spreken, want op de vorige zet heb ik nog zitten twifelen over 21. Td1 of 21. Te1. Als ik de laatste zet had gedaan, had ik het nu wel op kunnen geven. Nu blijkt ik tegenspel te hebben. **22. Tg3!? Lxc2 23. e6 Lg6** Beter is 23... g6, nu krijgt wit goede kansen. Een blunder zou 23... Lxd1?? zijn geweest wegens 24. Txd7+ Kf8 25. Txf7+ Kg8 26. Tg7+ Kf8 (of 26... Kh8 27. Tg5 mat) 27. Pd7 mat. **24. exf7+ Kxf7 25. Pd7** Misschien is 25. h4 sterker. Een mogelijk vervolg is 25. ... Te7 26. h5 (of 26. Pxa4 Lb6 27. Pxb6 cxb6 met gelijk spel) 26... Lxh5 27. Txd7+ Kf8 28. Txe7 Kxe7 29. f3 met onduidelijk spel. **25... Te6 26. f4** Na 26. Pe5+ Kg8 27. Pxd6 hxd6 heeft zwart een miniem plusje. **26... Te1+ 27. Txe1 Lxe1 28. Pe5+** Ook goed is 28. Tg4 Ke6 29. Pc5+ Kd6

(na 29... Ke7 30. f5 Lxf5 31. Txg7+ Kf8 32. Txc7 staat wit zelfs iets beter) 30. Pb7+ Ke6 31. Pc5+ 28... **Kg8 29. Te3?!** Beter is 29. Tf3 Le4 30. Tfl met onduidelijk spel, maar ik dacht dat ik iets leukers had gezien. 29... **Ld2 30. Te2?!** Alsnog 30. Tf3 was beter. 30... **Lxf4 31. Pxd6 hxd6 32. Te7** Dit was mijn bedoeling toen ik 29. Te3 speelde. Zwart staat twee pionnen voor, maar ik zag niet hoe zwart de pion op g7 zou moeten dekken. Als die pion valt, heeft wit genoeg tegenspel door zijn actieve stukken. Ik verwachtte hier het passieve 29. ... Lh6, waarna wit na 33. Txc7 goed staat. 32... **Kf8!** De eerste onverwachte zet. Na 33. Txg7 wint zwart door middel van 33. ... Le3+!. 33. **Td7** Hier was ik nog steeds hoopvol gestemd. Ik was 34. Kf1 (om niet door een schaakje op e3 lastig te worden gevallen), gevolgd door 35. Txg7 van plan. Wat zou zwart hiertegen moeten doen? Zijn twee pionnen op de koningsvleugel zijn zwak, en zijn pionnen op de damevleugel kunnen zich niet bewegen. Ik verwachtte hier iets als 33. ... a3 waarop ik gewoon 34. b3 speel. Met zijn volgende zet openbaart mijn tegenstander echter zijn perfide geest. 33. ... **Ld6!!** Een briljante zet. Hier wilde ik al op g7 slaan toen ik het snode plan van mijn tegenstander doorzag. Vervolgens slaagde ik er slechts met de grootst mogelijke moeite in om op mijn stoel te blijven zitten. Op 34. Txg7 zet mijn tegenstander gewoon zijn bloedeigen stuk op een ongedekt veld waar ik hem met schaak mag slaan: 34. ... **Lc5!** Nu, na 33 ... **Ld6!!**, kan wit het opgeven. Niet alleen kan ik niet meer op g7 slaan, maar plotseling kan zwart ook zijn pionnen op de damevleugel in beweging zetten. In één zet is mijn stelling waar ik nog wel vertrouwen in had omgetoverd tot een troosteloze puinhoop. Mijn volgende zetten waren nutteloos, maar ik moest even bijkomen van de klap. 34. **Kf1 c5 35. Le3 Te8 36. Lf2 Kg8 37. Lg3 Lxg3 38. hxd6 c6 39. Td6 Tf8+ 40. Ke2 Tb8 41. Txc6 Txb2+ 42. Kf3 c4 43. Tc5 Td2 44. Ke3 Td3+ 45. Ke2 Kf7 46. Ta5 a3 47. g4 Kf6 48. Ta7 Tg3 0-1**

Veel van mijn partijen van de afgelopen competitie werden gekenmerkt door strijd. Het beste voorbeeld is de verschrikkelijke strijd tegen Rudi Matai. Na de opening heb ik groot voordeel dat ik helemaal weggeef. Daarna is de zaak onduidelijk. Langzamerhand verkrijg ik toch weer groot voordeel. Na een misgreep mijnerzijds slaat mijn tegenstander met een kwaliteitsoffer toe. Daarna werd de stelling zo scherp en onbegrijpelijk, en waren we inmiddels beiden zo uitgeput, dat we eigenlijk niets meer van de stelling begrepen. Mijn tegenstander kon remise afdwingen, maar deed dat niet. Ik kon remise afdwingen, maar deed dat niet. Mijn tegenstander kon winnen, maar deed dat niet. Op het slot kon ik weer winnen, en deed dat uiteindelijk wel. Een heroïsche gevecht waar Homerus een heldendicht over zou hebben geschreven. Laurel en Hardy zouden er echter een slapstick over hebben gemaakt.

Rudi Matai – Ton de Waal

1. e4 c5 2. Pc3 e6 3. Pf3 Pc6 4. b3?! Ongebruikelijk in deze stelling. 4. ... g6 5. Lb2 Lg7 6. Le2 Tamelijk passief. Zwart krijgt nu snel een goede stelling. 6. ... **Pge7 7. d3 O-O 8. O-O b5 9. Dd2 d6 10. Pd1 e5 11. Pe3 f5 12. exf5 gxf5** Meteen nadat ik deze zet gedaan had zag ik dat ik ook 12... e4 had kunnen doen. Tijdens de partij dacht ik dat dit sterk zou zijn geweest. Na afloop bleek het wel mee te vallen, het spel kan als volgt verder gaan: 13. Lxg7 (sterker dan 13. f6?! Lxf6 14. Lxf6 exf3 15. Lxe7 Dxe7 16. Lxf3 Txf3 17. gxf3 Pd4 waarna zwart gevaarlijke dreigingen heeft) 13... exf3 14. Lxf8 fxe2 15. Dxe2 Dxf8 16. fxd6 Pxd6 met onduidelijk spel. 13. **Kh1 d5** Zwart staat iets beter. 14. **Pg1 Lh6 15. De1 d4 16. Pd1 e4?** Na wits 14-de en 15-de zet stond zwart inmiddels duidelijk beter. Hier begin ik echter te knoeien en mis ik het zeer sterke 16... Pb4!. Na 17. Lf3 (beter is 17. Lh5 e4! (sterker dan 17... Pxc2 18. Dxe5 Pxa1 19. Lf3 Lg7 20. Dxc5 Pxb3 21. axb3 Tb8 met slechts een klein plusje voor zwart) 18. De2 Ped5 met duidelijk voordeel voor zwart) 17... e4 18. dxe4 Pxc2 19. De2 tot zover had ik het nog gezien. Het enige wat ik vervolgens zag voor zwart was 19. ... Pxa1 20. exf5 Tb8 21. Lxa1, wat me niet helemaal duidelijk leek. Bij nader inzien klopt dit oordeel niet, zwart staat namelijk totaal gewonnen. Maar, nog veel makkelijker zou 19. ... d3 hebben gewonnen, waarna de witte dame geen velden meer heeft. Ik dacht dat 16. ... e4 nog eenvoudiger was, maar ik overzag helemaal wits 18-de zet. 17. **dxe4 fxe4?** Alle goede geesten hadden mij hier verlaten. Nog steeds zag ik wits volgende zet niet. Veel sterker zou 17... Pb4 18. Ld3 Pg6 19. exf5 Pxd3 20. cxd3 Lxf5 met duidelijk voordeel voor zwart zijn geweest. 18. **Lxb5** Tja, ik had dus helemaal niet gezien dat wit deze pion gewoon kon slaan. In plaats van duidelijk betere stelling voor zwart is nu ineens een volkomen onduidelijke stelling op het bord verschenen. 18. ... **Lf5 19. Lc4+ Kh8 20. Pe3 Lg6 21. f3 Lg7 22. Pg4** Hier kon wit 22. fxe4 dxe3 23. Lxg7+ Kxg7 24. Txf8 Dxf8 25. Dxe3 met onduidelijke stelling spelen. Dit variantje laat zien hoe ingewikkeld de stelling na 18. Lxb5 ineens is geworden. 22... e3 Volgens Fritz 7 staat zwart nu weer beter. Ook over 22... Pb4 is Fritz 7 enthousiast. 23. **h4** Deze verzwakking van de koningsvleugel lijkt me niet goed. Tijdens de partij was ik een beetje bang voor 23. Pxe3 dxe3 24. Lxg7+ Kxg7

25. Dxe3. Dat was niet terecht, na 25. ... Dd4 staat zwart gewoon duidelijk beter. **23... Pf5 24. Pe2 Pb4 25. Ld3 Pxb4** Veel makkelijker was 25... Dxb4+ 26. Dxb4 Pxb4. Het staat materieel gezien gelijk, maar positioneel heeft zwart groot voordeel. Ik wilde echter in de aanval winnen. **26. Lxg6 Pxb6 27. Dd1 h5?** Een verzwakking van de zwarte koningsstelling waar ik later nog spijt van zal krijgen. **28. Ph2 Le5?!** Veiliger was 28... Pf4 met duidelijk voordeel voor zwart. **29. f4!** Wit grijpt zijn enige kans. Het zwarte voordeel verdwijnt nu als sneeuw voor de zon. **29. ... Lxf4 Na 29... Lg7 30. Pxd4! Lxd4 31. Lxd4+ Dxd4 32. Dxb5+ Kg7 33. f5 Pe5 34. Tad1 e2 35. Dg5+ Kf7 36. Dh5+ Kg8 (36... Ke7?? 37. Dxe2 met groot voordeel voor wit) 37. Dg5+ Kf7 38. Dh5+ kan wit in ieder geval eeuwig schaak houden. Hier rekende ik een fraaie, scherpe en diepe, maar helaas incorrecte, variant uit om op winst te kunnen blijven spelen. 30. Pxf4 Pxf4 31. Txf4!** Wederom wit's enige kans. **31.... Txf4 32. Dxb5+ Kg7 33. Dxc5 Pa6?!** De variant die ik bij mijn 29-de zet had berekend ging verder met 33... Th4?! 34. Dxb4 Txb4+! 35. Kxb2 (of 35. Kg1 Th1+! 36. Kxb1 Dh4+ 37. Kg1 Df2+ 38. Kh1 Th8 mat) 35... Dh4+ 36. Kg1 Df2+ 37. Kh1 Th8 mat. Helaas, kan wit zich verdedigen door zijn koningsvleugel te "verzwakken", na 34. g3! Te4 35. Dxb4 heeft wit groot voordeel. In plaats van 33. ... Pa6?! of 33. ... Th4?! suggereerde Fritz 7 het veel sterkere 33. ... Tc8!. Na 34. Dxb4 Txc2 staat zwart (waarschijnlijk) beter. Een fraaie variant is 35. Tb1?! (beter is 35. La3) Dd5 36. Lxd4 Kf7 37. Tg1 Tg2 38. Tg2 Txd4 met de vreselijke dreiging 39. ... Td1+. **34. Dc4 Dd6 35. Td1 Td8 36. Pf3 Txf3??** Een blunder. Beter was hier 36... Th8+ 37. Kg1 (zeker geen 37. Ph2?? vanwege Tf1+ 38. Txf1 Dxb2 mat) 37. ... Txf3 38. Lxd4+! (veel beter dan 38. gxf3?? Dg3+ 39. Kf1 Df2 mat, en ook beter dan 38. Dxd4+ Dxd4 39. Lxd4+ Tf6 met goede stelling voor zwart, een fraai mogelijk vervolg is: 40. Lxf6+ Kxf6 41. Td6+ Ke5 42. Txa6 Th1+! 43. Kxb1 e2 en zwart haalt een nieuwe dame) 38. ... Kh7 39. Dd3+ Kg8 40. Lxh8 Dxd3 41. Txd3 e2 42. Lc3 Tf1+ 43. Kh2 Tc1 met voordeel voor wit, maar de pion op e2 geeft zwart tegenkansen. **37. Lxd4+?** Dit ziet er vanzelfsprekend uit. Het was dan ook de enige zet die ik verwachtte. Echter, 37. Txd4! wint onmiddellijk. Zwart is hulpeloos tegen het dreigend aftrekschaakje. **37... Tf6 38. Lxf6+ Dxf6 39. Txd8 Dxd8 40. Dxa6** Hier kon wit eeuwig schaak houden met 40. Dg4+ Kf8 41. Df5+ Kg7 42. Dg4+ enzovoorts. Zelf was ik bang voor 40. Dc3+ Df6 41. Dxe3 waarna mijns inziens alleen wit winstkansen heeft. **40... Dh4+** Nu dacht ik weer goede winstkansen te hebben vanwege mijn vrijpion op e3. Fritz 7 geeft echter na twee seconden nadenken aan dat de stelling volkomen gelijk is aangezien zwart eeuwig schaak niet kan ontlopen. Gelukkig hoef ik echter niet tegen Fritz 7 te spelen, maar tegen een menselijke tegenstander die net als ik moe is en het ook allemaal niet meer zo helder ziet. **41. Kg1 Df2+ 42. Kh2 e2 43. Db7+ Kf6 44. Dc6+ Kg5 45. Dd5+ Df5 46. Dd8+** Met mijn 45-de zet probeerde ik wit te verleiden tot 46. Dd2+?? Df4+ 47. Dxf4+ Kxf4 met winst voor zwart. **46... Kg4??** In de hoop op 47. Dd4??+ Df4+. De zet is echter een grote blunder, want wit speelt geeft natuurlijk een ander schaakje. De enige zet was 46... Df6, waarna wit eeuwig schaak kan houden. **47. Dg8+ Dg5** Ook andere zetten waren onvoldoende: 47... Kf4 48. Dg3+ Ke4 49. Dd3+ Kf4 50. Dxe2; 47... Kh5 48. De8+ Kg5 49. Dxe2; 47... Kh4 48. g3+ Kh5 49. De8+ Kg5 50. Dxe2. In alle gevallen staat wit totaal gewonnen. **48. Dc8+??** Ook wit blundert! Na 48. De6+ Kf4 49. Dxe2 kan zwart opgeven. Nu staat wit echter verloren. **48... Kf4 49. Dc4+** Ook 49. Df8+ redt de zaak niet meer. Er kan dan volgen: 49. ... Ke3 50. Df3+ Kd2 51. Dd3+ Ke1 52. Dd4 Dh6+ 53. Kg3 Dg6+ 54. Kh2 Db6 55. Dd3 Dh6+ 56. Kg3 Dd2 57. Df3 Kd1 58. c4 Kc1 met winst voor zwart. **49... Ke3 50. Dc3+ Kf2 51. Dd4+ De3 52. Dh4+ Kf1 53. Df6+ Ke1 53... Df2** was iets eenvoudiger, maar de gespeelde zet wint ook. **54. Da1+ Kd2 55. Db2 Df4+ 56. Kh3 e1=D 57. c4+ Ke3 0-1**

Het weekendtoernooi van DD

door Ruurd Kunnen

De heer Hogers speelde in de vijftiger jaren in het eerste van DD, Discendo Discimus. Donner aan bord 1, Hogers aan bord 7. Ik heb hem ontmoet in de Bibliotheca Van der Linde-Niemeijeriana, de schaakafdeling van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag, waar ik veel heb gewerkt aan mijn boek over de sportificatie van het schaken. Zaterdag 22 september kwam ik hem tegen op het internationale weekendtoernooi van DD. "Schaakt U ook?", vroeg hij, zonder veel gevoel voor understatement en ik wees hem het bord waarop ik een Russische verdediging aan het bestrijden was. Hij mompde wat over het gebrek aan deelname van DD-coryfeeën aan hun eigen toernooi. "Waar zijn Kort en Reimers?". "En clubkampioen Hoorweg", dacht ik er stilletjes bij. De heer Hogers keek mij schuins aan. "Loopt uw boek een beetje?". Ik begreep wat hij bedoelde. Als je het gros van de deelnemers aan het toernooi zag, zou je de stelling dat schaken een sport is, terstond als onzinnig terzijde schuiven. Dat er onder de schakers zwaarlijvigen en dikbuikigen zijn, mag bekend worden verondersteld. Daarnaast zijn er ook die niet recht op hun voeten staan, maar naast de zolen van hun gympen voortsjokken, en die zich gebogen of met kromme benen door de toernooizaal begeven. Als ze niet stilletjes zijn, voeren ze het hoogste woord, met schelle stem dan wel bulderend. Grootmeester Epishin, ooit de secondant van Karpov tijdens zijn matches met Kasparov, liep rond met zijn broek afgezaakt tot halverwege de billen. Het aantal morsige types onder de toernooideelnemers kan moeilijk worden overschat. Niet alleen is op hun vale t-shirts en verschoten overhemden goed te zien of ze net chinees of italiaans hebben gegeten, en of ze bij hun vette hap wijn of bier (meestal bier) hebben gedronken, je kunt het ruiken ook. Het IOC-opperhoofd Jacques Rogge moet dit eens hebben meegemaakt, want zo is zijn besluit om het schaken niet tot de Spelen toe te laten eenvoudig te verklaren. Maar wij Promotiespelers, brave burgermannetjes, wij voelen ons lekker in dit gezelschap. Dit is onze wereld.

Het toernooi begon zaterdagavond. Ben Ahlers en Igor Coene deden ook mee. Zij wonnen hun partij. Ik, rating 1770, speelde tegen Fred Slingerland, rating 2189. In lichte tijdnood stond ik torenruil toe in een remiseachtig eindspel met een pionnetje minder, dat als pionneineindspel gemakkelijk gewonnen was voor mijn tegenstander. Niets dan lof voor deze kalende jongeman, die fanatiek werd begeleid door zijn ouders. Hij was de enige die de latere toernooiwinnaar Friso Nijboer een remise wist af te dwingen.

Op de zaterdag won ik mijn tweede partij, Igor had een bye genomen (moest vrijdagavond natuurlijk feesten) en Ben verloor. In de derde ronde speelde ik tegen iemand (rating 1900) met een Russische of Poolse naam. Hij sprak ook Russisch of Pools, ik begreep tenminste niets van wat hij tijdens de partij in zichzelf zat te prevelen. Van tijd tot tijd verdween zijn rechterhand in zijn broek om tussen de benen enig ongenoegen weg te werken (of genoeg tot stand te brengen?), wat mijn vermoeden bevestigde dat ik wel goed stond. Toch remise. Zaterdagavond een bye (burgermannetje wilde zijn vrouw gezelschap houden).

Zondagochtend half tien de zesde ronde en het leek wel lente. Iedereen had schone kleren aangetrokken en velen hadden gedouched. Vol nieuwe energie werd de strijd voortgezet. Zelf had ik onrustig geslapen, had moeite met de concentratie en verzeilde tot overmaat van ramp tegen een bejaarde tegenstander uit Twente (1800) in een variantje van het Gesloten Siciliaans dat ik niet kende. De stelling stond slecht tot verloren, maar ik vocht als een leeuw. En met succes, want de grijsaard besloot tot een waanzinnig torenoffer met als resultaat dat hij drie pionnen tegen een stuk overhield. Zijn aanval ging nog een beetje door en hij wist toren en dame schijnbaar vernietigend op de zevende rij te posteren. Dat had ik voorzien en met een grappig schijnoffertje won ik een pionnetje terug, en vanwege een matdreiging op de onderste rij moest hij genoeg nemen met remise door herhaling van zetten. Nu was het geval dat ik een paar keer bij Friso Nijboer was wezen kijken en onder de indruk was gekomen van de rust waarmee hij in min of meer gelijke stellingen doorspeelde. Wie wat wil bereiken in het schaken, moet proberen te winnen. Mijn tegenstander was rijp voor de slacht en ik besloot de herhaling van zetten uit de weg te gaan. Helaas kostte dat in één zet een volle toren en de partij, een van mijn karakteristieke blunders. Ik was kapot. De laatste ronde had beter niet

gespeeld kunnen worden. Als beloning voor mijn flater mocht ik tegen een jongmens met een rating van 2034. Ik dacht er verstandig aan te doen de Svesnikov te vermijden, maar kwam daardoor in de Kaleshnikov terecht. Niet geheel onbekend, maar nooit bestudeerd. Mijn tegenstander was specialist in deze opening. Na de 30 zetten die hij nodig had om mij te kraken, deelde hij mee dat dit een "hele karakteristieke Kaleshnikov" was geweest, met andere woorden: ik had zo ongeveer alles fout gedaan wat je fout kunt doen en hij alles goed. Na de vijfde ronde stond Ben op 3 en Igor zelfs op 3½. Ben won in de slotronde van *Altmeister* Perez Garcia en Igor speelde remise. Hun resultaten waren bevredigend, maar geen beide had een partij gespeeld die ze publicatie waard vonden. Aan het eind van de dag was het als zaterdagmiddag. Iedereen zag er weer even *shabby* uit. De zaal stonk naar zweet en scheet. Het jubilerende DD gaf iedere deelnemer een fles wijn cadeau (hulde, hulde). Het was mooi geweest. Volgend jaar weer. Dit is onze wereld.

Een nieuwe weg in het Siciliaans

door Ruurd Kunnen

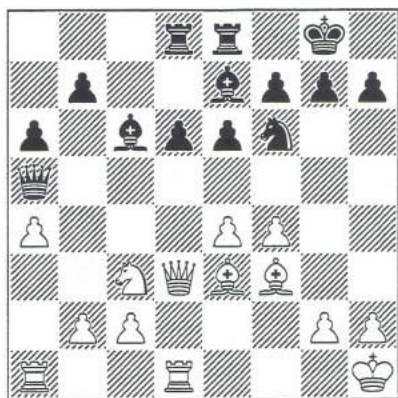
Van oudsher weten wij niet beter of in het Siciliaans moet wit op de koningsvleugel spelen en zwart op de damevleugel. De pionnenformatie dwingt de partijen als het ware tot deze strategie. Zwart heeft de meerderheid in het centrum, maar wit heeft daar een ruimteoverwicht. Wit moet de opmars d7(6)-d5 proberen te voorkomen en kan daarna gaan aanvallen, desnoods met behulp van een pionnenbestorming van de zwarte koningsvleugel. Zwart heeft de halfopen c-lijn die hem druk op de damevleugel bezorgt, vaak te combineren met een minderheidsaanval van de a- en b-pion.

In zijn boek *Secrets of Modern Chess Strategy* hamert IM John Watson erop dat dergelijke regels geen algemene geldigheid hebben, maar dat er altijd uitzonderingen zijn. Zo ook in het Siciliaans. In 1995 won Anand een partij van Kasparov door gebruik te maken van de witte pionnenmeerderheid op damevleugel.

Anand-Kasparov

PCA - WK-match (9), New York, 1995

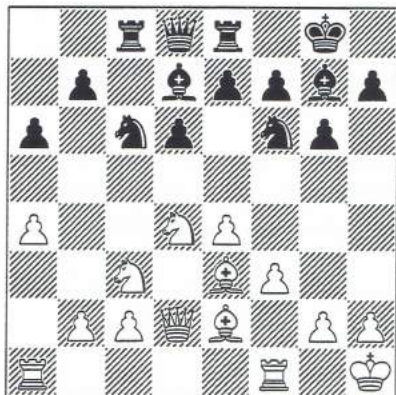
1. e4, c5 2. Pf3, d6 3. d4, cd4x 4. Pd4x, Pf6 5. Pc3, a6 6. Le2, e6 7. 0-0, Le7 8. a4, Pc6 9. Le3, 0-0 10. f4, Dc7 11. Kh1, Te8 12. Lf3, Ld7 13. Pb3, Pa5 14. Pa5x, Da5x 15. Dd3, Tad8 16. Tfd1, Lc6

17. b4!, Dc7 (...Db4x? 18. Tdb1, Da5 19. Lb5) 18. b5, Ld7 19. Tab1!, ab5x 20. Pb5x, Lb5x 21. Db5x, Ta8 22. c4, e5 23. Lb6, Dc8 24. fe5x, de5x 25. a5, Lf8 26. h3, De6 27. Td5, Pd5x ? (*An inexplicable mistake*, volgens Anand in *My Best Games of Chess*. Zwart had volgens hem een nuttige afwachtende zet op de koningsvleugel moeten doen, bijvoorbeeld 27...h5 en als wit dan 28. c5 had gespeeld, 28...Dc6 of 28...Tec8) 28. ed5x, Dg6 29. c5, e4 30. Le2, Te5 31. Dd7, Tg5 32. Tg1, e3 33. d6, Tg3 34. Db7x, De6 35. Kh2! 1-0

In het Groene Harttoernooi paste John Tan deze strategie toe in de drie Siciliaanse partijen die hij met wit speelde, en scoorde 100%!.

1. e4, c5 2. Pf3, d6 3. d4, cd4x 4. Pd4x, Pf6 5. Pc3, g6 6. Le2, Lg7 7. Le3, 0-0 8. 0-0, Pc6 9. Kh1, a6 10. a4, Ld7 11. f3, Tc8 12. Dd2, Te8

Zwarts laatste zet is doelloos en passief. Beter bij de stelling paste 12... Pe5 om de druk over de c-lijn op te voeren en om met 13... Pc4 een van de witte lopers af te ruilen. Na de tekstzet staat wit klaar voor een actie op damevleugel. Het centrum is goed verdedigd en de lopers staan goed opgesteld.

13. Pc6x?!, Lc6x 14. a5

Karakteristieke zet. De zwakte in de zwarte damevleugel wordt vastgelegd. De situatie ziet er voor zwart echter nog niet dreigend uit. Tc8 heeft een mooie halfopen lijn en zwart kan haar grootste troef uitspelen.

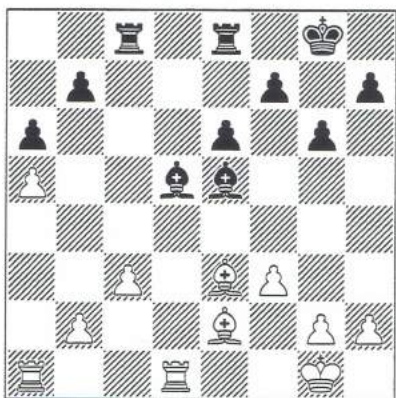
14. ... d5!? 15. ed5x, Pd5x 16. Pd5x, Dd5x 17. Dd5x, Ld5x 18. c3

De witte meerderheid tekent zich nu duidelijk af. Zwart verzuimt in het vervolg de druk op de pionnen te handhaven, waarna John er fraai in slaagt zijn damemeerderheid te mobiliseren.

18. ... Le5

Hier en op de volgende zet kwam ...Ted8 in aanmerking, bijv. 19. Tfd1, Lb3 enz.

19. Tfd1, e6 20. Kg1

20. ... Lc7?

Zwart trekt haar stukken terug, maar vergeet daarbij het Economisch Principe van de Verdediging, namelijk dat je niet meer stukken voor de verdediging moet terugtrekken dan strikt noodzakelijk is, omdat je anders de mogelijkheid van tegenacties verkleint. Beter was 20...Lc4 21. Lc4x, Tc4x om tegendruk te houden, bijv. 22. Td7, Tc7 23. Tc7x, Lc7x 24. b4, Le5 enz. Na de tekstzet wordt zwart opgerold.

21. c4, Lc6 22. b4, Ted8 23. Lg5, Td1x 24. Td1x, Kg7 25. Kf2, f6 26. Le3, Kf7 27. g3, Ke8 28. f4, Td8 29. Tc1, Ld6 30. b5, ab5x

Taaier was 30... Le4 31. c5, Lc7 32. ba6x, ba6x 33. La6x La5x of 32. c6, bc6x 33. bc6x, La5x 34. Ta1, Lc7 37. Ta6x, hoewel wit ook dan beter staat.

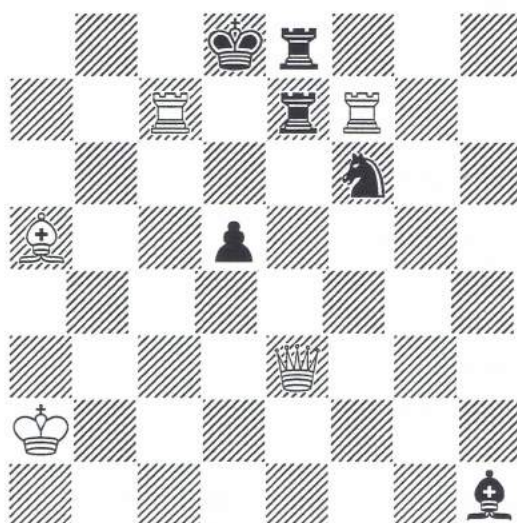
31. cb5x, Ld5 32. a6, ba6x 33. ba6x, Ta8 34. Lb5+, Ke7 35. a7, h5 36. Td1, Le4 37. Lb6, Tc8 38. Ke3, La8 39. Ld3, f5 40. Ld4, Kd7 41. Le2, Ke7 42. Tb1, Lc5 43. Lc5x, Tc5x 1-0

Wit staat gewonnen na 44. Tb8 (niet 44. Lf3?, Tc3+), Ld5 45. a8D.

Een probleem-stelling die wij WEL leuk vinden

Het schijnt dat de meeste (maar niet alle) partijspelers een afkeer hebben van het oplossen van schaakproblemen in de trant van "wit geeft mat in 2", vooral als het van die gekunstelde stellingen betreft die in de verste verte niet op een partijstelling lijken; voor de meesten vallen die in de categorie "ver-van-mijn-bed-show". Er zijn echter ook mat-in-x-problemen met stellingen die er wél uitzien als een partijstelling, en die spreken meteen veel meer aan. Je zou het bij wijze van spreken zelf op je bord kunnen hebben.

Het volgende probleem trof ik aan in de schaakrubriek van het Utrechts Nieuwsblad, toen ik bij een oud familielid op bezoek was en het weer te slecht was (het was in De Bilt!) om de geplande wandeling te gaan maken en we gedwongen waren de zondagmiddag binnen door te brengen. Je bladert dan eens door wat kranten en je oog valt natuurlijk op de schaakrubriek. Daarin stond deze opgave:

opgave: wit geeft mat in 2

Zonder bord en te midden van pratende familieleden kwam ik hier toen niet uit, en toen later Manuel Nepveu bij mij langs kwam om over nog belangrijker zaken (dit clubblad) te praten kwamen we er samen ook niet uit (smoes: maar we hebben ons er toen ook niet erg intensief mee bezig gehouden). De derde keer dat ik er naar keek was samen met oud-Promotielid Luuk de Vries (geen familie, wel collega), aan wie ik eerst ons jubileumboek liet zien waar hij zelf ook een paar keer in voorkomt (o.a. omdat hij in het seizoen 1991/92 extern 8 uit 8 scoorde!), [en die tussen haakjes de eerste Nederlandse computer-schaakkampioen is, of beter gezegd de maker van het eerste programma – YNCT 2.0 – dat kampioen van Nederland werd; YNCT betekent overigens "You Never Can Tell", oftewel "je weet maar nooit"], en daarna dit probleem. En jawel, toen kwamen we er uit! Dus nu ter zake.

Een eerste blik op de stelling leert het volgende. Wit zal dit best winnen, maar met mat in 2? Wit heeft een dame en 2 torens, plus een loper die staat te popelen om aftrekschaak (of aftrekmat) te geven. Zwart heeft als verdediging 2 torens en een (lastig) paard, en ook nog een vreemde loper op h1 die blijkbaar niet veel beters te doen heeft dan de enige pion op d5 te dekken, en die pion staat er op zijn beurt zo te zien voornamelijk om dame-schaakjes over de d-lijn onmogelijk te maken, en naar later zal blijken misschien ook om het paard van d5 af te houden.

Als we wat langer kijken komen we er achter dat er genoeg dreigingen zijn te verzinnen, maar dat zwart hierop helaas steeds een afdoende antwoord heeft. Heel vervelend is dat als de dame van de e-lijn afgaat om ergens (bijvoorbeeld op b6 of op h6) mat te dreigen, zwart een torenschaakje op e2 heeft, zodat mat-in-1 er niet meer in zal zitten. En minstens even irritant is dat heel veel witte eerste zetten kunnen worden beantwoord met Pd7 (1. ... Pf6-d7), waardoor er geen aftrekmat meer is omdat het paard er dan tussen kan op b6 (2. ... Pd7-b6).

Voordat U nu verder leest is dit het moment om, gewapend met deze voorkennis, nog eens goed te kijken of er nu toch niet één zet te vinden is die al deze zwarte weerleggingen omzeilt.

Gelukt? Of heeft het voorgaande U op het verkeerde been gezet? Dat torenschaakje op e2, bent U het er mee eens dat er dan geen mat-in-1 is? Let op: je kan dat schaakje - onder omstandigheden - beantwoorden met Tc7-c2 MAT!!! Dus toch aftrekmat! Interessant, misschien kan de dame dus toch van de e-lijn af. Maar niet naar c5, want dan kan de toren niet van c7 naar c2 (de dame kan wel van c5 naar c2, maar dat maakt de loperdiagonaal niet vrij).

En hoe zit het met dat paard? De toren van c7 kan op 2 manieren aftrekschaak (laten) geven: door zich [A] over de c-lijn of [B] over de 7e rij te verplaatsen. Omdat het paard dan van d7 (na 1. ... Pf6-d7) naar b6 kan om het lopermat onmogelijk te maken, moet er dan een ander mat zijn. In geval A is veld d7 niet meer gedekt, en in geval B veld c8. Als we de dame dus "ergens" neer gaan zetten dan moeten we dat zo doen dat één van deze beide velden (d7 of c8) bestreken wordt.

Dit alles leidt tot de oplossing: 1. Dc1 ! (Veld c1 is de enige plek op de c-lijn waar de dame niet de zet Tc7-c2 onmogelijk maakt.)

Met de volgende varianten:

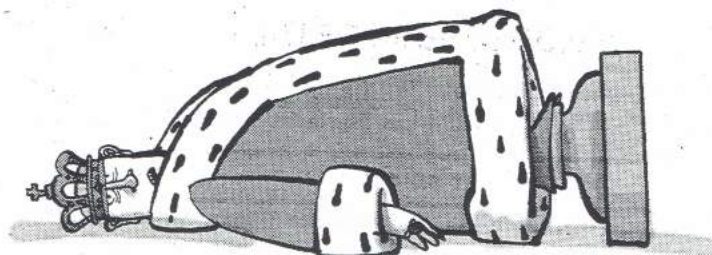
1. De3-c1	[a]	1. ... Te7-e2+	2. Tc7-c2 mat
	[b]	1. ... Pf6-d7	2. Tc7-c8 mat
	[c]	1. ... Te7xc7	2. Dc1xc7 mat
	[d]	1. ... Te7xf7	2. Tc7xf7 mat
	[e]	1. ... Te7-e6	2. Tc7-c8 mat
	[f]	1. ... Pf6-e4	2. Tc7xe7 mat
	[g]	1. ... Te7-d7	2. Tc7xd7 mat
	[h]	1. ... Te8-f8/g8/h8	2. Tc7xf7 mat
	[i]	1. ... Te7-e1/e3/e4/e5/e6	2. Tc7-c8 mat

Het is mij niet gelukt de krant van een week later te pakken te krijgen (waar de oplossing in stond), dus was ik niet 100% zeker dat dit waterdicht is, maar gelukkig bracht de computer (in dit geval het programma "Schaakmeester voor Windows") uitkomst: na luttele seconden "denken" kwam inderdaad de zet 1. De3-c1 met de opmerking "nu mat in 1" uit de bus!

Rob de Vries

ZANDSTRA

*Ik voel me de laatste tijd
nogal mat, dokter.*

“In psychiatrische ziekenhuizen zitten opvallend veel schakers”. Aan het woord was Anna. Ik kende Anna al jaren: ze was de vriendin van een van mijn schaakvrienden. Tussen het geroezemoes van het schakersfeestje door probeerde zij een conversatie aan te zwengelen. Anna wist waar ze het over had. Zij werkte in een tbs-kliniek en liep klaarblijkelijk nog wel eens een oververhit geraakte schaker tegen het lijf. Anna had een niet erg alledaags verleden. Direct na de middelbare school ging ze naar Utrecht waar ze biologie ging studeren. Toen ze de studie had afgerond leek het haar toch eigenlijk maar niets om als plantkundige haar professionele leven achter het microscoop te moeten slijten. Ze ging direct maar door met een tweede studie: bestuurskunde. Ook deze studie rondde ze in ijltempo af en zij had in een mum van een baan bij de rijksoverheid te pakken. Daar had ze het na zo’n drie jaar wel gezien. Preciezer gezegd, ze had haar buik vol van dat ambtenarenwereldje waar de puntige elleboog een even formidabel als onmisbaar wapen scheen te zijn. En toen begon ze welgemoed aan haar derde opleiding in successie: HBO V met een specialisatie voor psychiatrische patiënten. Anna werkte inmiddels al jaren in de tbs-kliniek. En tot haar tevredenheid. Hoe zij Allard heeft leren kennen weet ik niet. Ze kent hem niet uit de kliniek, dat weet ik wel zeker. Maar verder ... Ik weet eigenlijk niet meer van Anna dan ik zojuist heb opgeschreven. Als ik op bezoek ga bij Allard is ze er meestal, maar verder dan wat sociaal gebabbel komt het niet en die babbel duurt nooit langer dan een minuut of drie, twee, een. Ik kom voor Allard, niet voor haar. Maar goed, ik weet dus niet hoe zij Allard heeft leren kennen. Zo’n tien jaar geleden kwam Allard in de Randstad wonen. Maar hij kwam niet alleen. Allard bleek getrouwd te zijn. Dat kwam hard aan. Allard getrouwd?! Ik wist van niets, zijn andere schaakvrienden wisten van niets. Zijn moeder wist hoogstwaarschijnlijk ook van niets. Allard was met zijn aanstaande naar het stadhuis getogen en was daar snel getrouwd. Het kwam op mij over als een formaliteit. Tijdens een cafébezoek, een paar maanden later, werd hij spraakzaam. Hij kende zijn wettige echtgenote van fietsvakanties. Allard was een echte fietsfanaat, zijn Ineke eveneens. Zij woonde op zichzelf met een riante bijstandsuitkering en ze wilde wel met Allard mee naar de Randstad. Maar ja ... die riante uitkering hè. Maar snel een huwelijk gesloten dus. Ineke had Indisch bloed. Ze was mooi. Niet zomaar mooi, maar bloed- en bloedmooi. Ik kon waarachtig niet begrijpen wat zij in Allard zag. Allard is niet knap, niet rijk en niet gemakkelijk in de omgang. Driemaal niet. Het was me duidelijk dat hun huwelijk niet zo veel met liefde te maken had. Ik kon het uiteraard niet vragen, maar het zou me niet hebben verbaasd, wanneer ze als broer en zus samenleefden. Allard had op mij toch al nooit een temperamentvolle indruk gemaakt. Nooit had hij met een pils in de hand lopen snoeven over zijn veroveringen. Allard leek er op voorhand van uit te gaan dat dit huwelijk een tijdelijke aangelegenheid was. Dat was ook zo. Toen ik enkele jaren later weer eens op bezoek kwam werd het huis bewoond door Allard, alleen door Allard. Ineke woonde in de buurt en ontving alimentatie. Ze kookte nog wel eens voor hem. Twee jaar later had hij weer een huisgenote. Dat was Anna.

“In psychiatrische ziekenhuizen zitten opvallend veel schakers”. Aan het woord was Anna. Dit was een mogelijk begin voor een gesprek, maar het feestgedruis maakte het er niet eenvoudiger op om een inhoudelijke discussie te beginnen. En bovendien hoefde ik niet zo nodig. Ik kapte meteen af. “Vast wel, misschien kom ik ook eens kijken”. Ik keek om me heen in een poging iemand te vinden naar wie ik kon vluchten. Daar was Kees. Met hem had ik heel veel gespeeld. Kees was minder gesloten dan Allard. Ik wist meer van Kees. Hij had aan het eind van de jaren zestig de gang naar de universiteit gemaakt om de wereld te verbeteren. Hij zou socioloog worden. Rood als een kroot. Maar toen hij zijn scriptie moest gaan schrijven ging er wat mis. Misschien was hij wakker geworden en was het inzicht gerijpt dat de wereld niet te verbeteren is, misschien had hij gewoon geen zin meer. Zijn doctoraalbul heeft hij nooit in ontvangst mogen nemen. Geen probleem wat hem betreft. Hij had ondertussen Greetje leren kennen, ook een PvdA-stemmer, maar een stuk harder. Greetje was

een no-nonsense type. Greetje studeerde af als arts. Toen Kees en Greetje de boot namen voor een vakantie in Schotland werd Greetje misselijk, terwijl ze zeker wist dat zij geen last had van zeeziekte. Twee maanden later trouwden ze, en nog een aantal maanden later kwam hun eerste kind. En een jaar later kwam er nog een. Kees werd huisman en Greetje zorgde in loondienst voor het gezinsinkomen. Zij verhuisden een aantal keren en ik heb hen samen met Allard op al hun adressen bezocht. Greetje zorgde voor de maaltijden, zette ons aan licht huishoudelijk werk en in ruil daarvoor mochten we schaken. Het was er toch wel gezellig. Het zal al wel dik tien jaar geleden zijn dat ik een telefoontje kreeg van Kees. Er waren problemen in het huwelijk. Die problemen leken in eerste instantie overkomelijk, maar Greetje had haar kop in de wind gegooid. Toen ik de eerstvolgende keer naar Kees afreisde moest ik hem op een nieuw adres bezoeken. In zijn eentje zat hij te griepen en het was duidelijk dat hij het niet gemakkelijk had. We schaakten in dat weekend tot diep in de nacht, terwijl mevrouw Coltrane uit de luidsprekers brulde "I want to go, like Eliah I want to go." Kees, van gereformeerden huize, refereerde mij ter lering aan het bijpassende bijbelboek. Kees kreeg later zijn avontuurtjes. Hij is daar altijd heel open over geweest. Toen hij samen met clubgenoten als invité een toernooi bezocht in een van de Baltische republieken was het bijvoorbeeld goed raak. Hij en zijn clubmaats waren samen in een goedkoop onderkomen gehuisvest. Een Baltische deelneemster van veertig zag het helemaal zitten. Maar dan ook helemaal. Gedurende de nachtelijke uren liet ze zich door Kees verwennen en als Kees even lag bij te komen, moesten de toevallig op de slaapzaal aanwezige kornuiten aan de bak. Bij terugkeer heeft Kees zich toch maar even laten testen. Kees woont trouwens al weer jaren samen. Hij schaakt sterker dan ooit.

"Vind je dat je er thuis hoort dan?" grapte Anna. Allemachtig, ze wilde hier echt op doorgaan. Kees stond te luisteren naar een of andere tante die ik niet kende. Ik kon niet gaan storen. Ik begreep dat ik nu echt vaart moest maken. In een hoek stonden Michiel en Jaap met elkaar te kletsen. Daar moest ik naar toe. Redding! Jaap maakte een vrolijke indruk. Vrolijkheid uit een potje, waarschijnlijk. Jaap had een heel eigen voorgeschiedenis. Hij was net als ik in Het Gooi op school gegaan en hij deed zijn eindexamen een jaar later. Na de zomervakantie zou hij biologie gaan studeren. Maar van die studie is het nooit gekomen. Tijdens een van zijn wandelingen op de Hilversumse hei gaf hij zomaar zonder reden een passerende fietser een flinke dreun. Zinloos geweld, maar dan een tikkeltje anders. Zijn ouders moeten zich een hoedje geschrokken zijn toen de politie kwam voorrijden. Eerst kwam er een psycholoog bij, vervolgens een psychiater. Eerst werd Jaap zelf van top tot teen onderzocht, vervolgens ging het hele gezin op de schop. Jaap verbleef al die tijd in een bekende inrichting. Na een jaar kwam hij weer thuis. Hij moest medicijnen slikken die hem een goede bui bezorgden en alcohol was taboe. Dat was een dikke straf voor hem. Zijn ouders moesten regelmatig op zaterdag weg en ik, nauwelijks droog achter de oren, functioneerde dan als oppas. We schaakten. Ik speelde indertijd altijd 1.e4 en hij koos altijd en eeuwig de Siciliaanse Verdediging en vloog mij (op het bord) naar de keel als het maar even kon. Tijdens een zo'n partij keek hij plotseling op en vroeg: "Ze trekken op Zandvoort mensen met paarden uit elkaar, is het niet?" Ik ontkende dat toen, ik weet het zeker, voor honderd procent. Een week later zat hij weer in zijn oude vertrouwde psychiatrisch ziekenhuis. Ik heb Jaap daarna lange tijd niet meer gezien. Rond de Kerst bezocht ik zijn ouders nog wel eens, maar hij was er nooit. Toen ik hem, veel later, op een toernooi tegen het lijf liep bleek hij getrouwd te zijn. Twee kinderen. Hopelijk is het niet erfelijk.

Michiel zou nooit zomaar gaan meppen. Michiel deed het gymnasium en eveneens in Het Gooi. Ik leerde hem daar kennen en wij schaakten iedere week op donderdag, na schooltijd. Michiel viel niet op. Pas na het eindexamen deed hij iets echt opmerkelijks. Waar ook de middelmatigste gymnasiast nog altijd wel rechten gaat studeren, koos Michiel voor een leven in het bankwezen. Vraag me niet waarom. Hij moest cursussen gaan volgen in de avonduren. Het schaken schoot er bij in. Na de eerste cursus, die allesbehalve een sinecure bleek, had Michiel geen zin meer. Zijn werkgever pushte en pushte. Michiel had geen zin, kreeg geen zin

en wilde geen zin krijgen. Zijn werk beviel hem steeds minder en zijn werkgever zou hem zonder enige twijfel gaarne zien vertrekken. Een kleine aanleiding fungeerde als het spreekwoordelijke vonkje bij het idem dito kruitvat. Hij werd soepeltjes op straat gezwiept. Maandenlang kwam hij regelmatig over de vloer. Zou hij niet iets in de schaakwereld kunnen doen? Maar wat dan? Michiel is nu niet direct een meesterschaker. Enige tijd later bleek dat hij zijn ei gelegd had, een verbazingwekkend en origineel ei. Ik had nooit de indruk gekregen dat Michiel over fantastische communicatieve vaardigheden beschikte, eerder het tegendeel. Mijn ogen bolden dan ook uit hun kassen toen hij vertelde dat hij contacten had met de halve Nederlandse schaaktop en met schakers die eens tot de wereldtop hadden behoord. Michiel begon een bureautje dat schaakfestiviteiten organiseerde.

Michiel is een eigenheimer. Ik ken hem "tig" jaren, maar toch weet ik onbehoorlijk weinig van zijn privé leven. Het staat vast dat hij hetero is, maar ik zou er geen flesje pils op durven verwedden dat hij de maagdelijke status achter zich gelaten heeft. En ik kan me niet voorstellen dat hij vlees inkoopt.

"Nooit heeft iemand me gezegd dat ik zo lekker aangepast ben, Anna. Maar als je het niet erg vindt, ik moet even iemand grijpen voor het te laat is." Voordat ik de tien meter had afgelegd die mij van mijn beide Gooise schaakvrienden scheidde, werd ik aangeschoten door een tweetal dat ik in jaren niet had gezien. Ik was verrast. Wat moesten die hier? Gabe en Sjef kende ik uit mijn studietijd en afgezien van een enkel bezoek in de tachtiger jaren had ik niets meer van ze vernomen.

Gabe studeerde ooit wiskunde, specialisatie modeltheorie. Hij was waarachtig wel begaafd, maar hij hield zo van uitslapen dat hij voor zijn laatste paar tentamens drie volle jaren uittrok. Het volstrekt natuurlijke gevolg was dat hij bij de diploma-uitreiking door de studiementor behoorlijk in de zeik werd genomen. Hij had ietwat dom staan grinniken.

Voor zover ik weet vertrok hij pas een jaar later uit de studentenflat, terug naar huis, naar zijn alleenstaande moeder. Ik heb ooit nog eens een niet onverdienstelijk Evansgambietje van hem gewonnen.

Sjef was jaren geleden sterrenkundestudent, een baardige sterrenkundestudent. Tijdens de studie mocht hij mee met een Zoneclipsexpeditie in Afrika. Bij de terugtocht naar de bewoonde wereld was hij boven op een goederentrein dwars door heel Mauretanië gereden. Was Sjef avontuurlijk? Sjef was ruim voor mij aan de studie begonnen, maar nam er zijn gemak van, zo ongeveer zoals Gabe. Toen ik aan mijn postdoc bezig was moest hij zijn doctoraal nog doen. Na zijn studie solliciteerde de armste naar een promotieplaats elders in den lande. Hij scheen het echt niet te begrijpen. De "aanbevelings"brief van zijn hoogleraar heeft hijzelf nooit gezien, ik wel. Hondse en pijnlijke. Eerlijk en toch achterbaks.

Gabe, Sjef en ik, hadden 's avonds vaak zitten schaken in het studenteneethuis. Sjef haastte zich daarbij nooit. Op de schaakclub waarvan hij en Gabe lid waren moet hij veel partijen op tijd hebben verloren. Bij zijn allereerste sollicitatiegesprek voor een baan bleek hij tegen de priemende vragen van de personeelsfunctionaris niet bestand. Bij volgende gesprekken ging het eigenlijk alleen maar beroerder. Hij kreeg hoe langer hoe meer het gevoel niet voor vol aangezien te worden. Uiteindelijk ging hij met een autootje volgestouwd met pc's het land af, om huisvrouwjes her en der wegwijs te maken op de computer. Sjef heeft nooit een serieuze baan gehad. Vriendinnen heb ik nooit gezien en op het punt van de scharrels-voor-een-nacht was hij ook niet succesvol.

Gabe met zijn vette haar en Sjef met zijn Limbabweaanse tongval waren nog wel eens bij mij thuis geweest toen ik "uit den vreemde" was teruggekeerd. Na mijn scheiding had Sjef contact opgenomen met mijn ex om samen "wat gezelligs te gaan doen". Haar reactie is toen misschien wat stevig uitgevallen, want zij noch ik hadden sindsdien van hem vernomen.

Ik was dus verrast en ik wilde net een gesprekje aanknopen –alles leek mij beter dan praten met Anna- toen ik nog iemand mijn beeld zag binnenwandelen, de zevende schaker. Chaim kwam uit een kunstenaarsgeslacht, van moeders kant dan. Moeder had onder haar

meisjesnaam faam verworven als pianiste. In het grote huis aan de rand van Hilversum stonden originele vleugels uit de tijd van de grote Romantici. Wanneer zij een concert gaf in binnen- of buitenland ging de geëigende vleugel mee. Ik schaakte in de academische zomervakanties vaak bij Chaim thuis. Ik hoorde dan hoe moeder beneden les gaf aan aanstaande piano-professionals, een traktatie voor het oor. Chaim was vier jaar jonger dan ik en zoog schaakinformatie vier keer zo snel op. Dertig jaar geleden kon ik van hem winnen, negenentwintig jaar geleden niet meer. Na zijn schooltijd wist hij eigenlijk niet wat hij wilde. Zijn familie kwam op het originele idee om hem een tijdje in een kibboets te laten werken. Dat feest duurde maar drie maanden. Chaim schaakte wel in de kibboets, maar dat vond men daar niet hetzelfde als werken. Zijn studie geschiedenis werd geen succes; hij studeerde bij nader inzien liever Benoni. Chaim is op de een of andere manier in Zwitserland terechtgekomen. Ik meen te weten dat daar een engelachtig wezen bij betrokken is geweest. Hij verdient de kost door schaakles te geven en Engels, in de beste traditie van de schaakprofs uit de achttiende en negentiende eeuw. Van al mijn schakende vrienden en kennissen is hij veruit de sterkste speler, maar alles heeft zijn grenzen: IM is hij niet geworden.

Het werd plotseling lichter in de kamer. Alles en iedereen leek te vervagen, maar de schakers nog het meest. Ik besepte in een flits dat ik vanuit een droom bezig was terug te keren tot de alledaagse realiteit. Maar voor ik veilig en wel was teruggekeerd tikte Anna me nog even op mijn schouder. Het volgende moment staarde ik haar in het gelaat. Ze keek me strak aan en met een hautain lachje gaf ze mij nog een wijze les mee op mijn kortstondige reis richting realiteit: "Toon mij Uw vrienden en ik zal U zeggen wie Gij zijt."

MN

zaterdag 2 november 2002

Promotie 1 - ZSC-Saende 1

(KNSB - 2^e klasse B)

aanvang: 12.00 uur

**speelzaal: Het Dorpshuis
Dorpsstraat 76A
Zoetermeer**

11. Rice en het Rice-gambiet

A grotesque monument to a rich man's vanity (the Oxford Companion to Chess)

Professor Isaac Leopold Rice (1850-1915) was een jurist, gespecialiseerd in het spoorwegrecht. Hij werd rijk toen hij overstapte van de academische wereld naar de zakenwereld, naar de spoorwegmaatschappijen. Later hield hij zich bezig met de ontwikkeling van batterijen en elektrische auto's en elektrisch aangedreven schepen.

Rice was een enthousiaste schaker. Hij was geen sterke speler, maar besteedde achter het bord de meeste tijd aan het analyseren van zijn geesteskind, het Rice-gambiet:

1. e4, e5; 2. f4, ef4x; 3. Pf3, g5; 4. h4, g4; 5. Pe5, Pf6; 6. Lc4, d5; 7. ed5x, Ld6 ; 8. 0-0

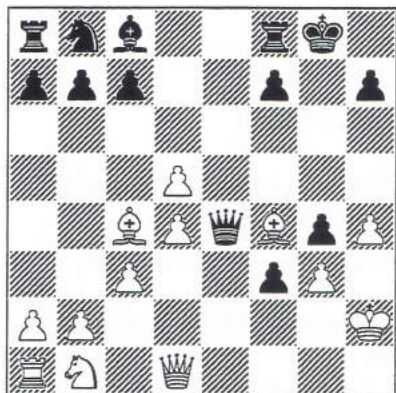
Het huidige oordeel over deze variant is negatief. The Oxford Companion: "White's sacrifice of the knight is neither good nor necessary. Extensive analysis has failed to find sufficient compensation, but in any case Black has several good ways of avoiding the gambit. After Rice died, masters wasted no more time on the gambit". Euwe gaf in 1962 als weerlegging 8. ... Le5x, 9. Te1, De7; 10. c3, Ph5 (voor het eerst gespeeld door Napier tegen Marshall in Londen, 1903); 11. d4, Pd7. Dit was heel kort door de bocht, want nu beginnen de eigenlijke analyses pas. In het herdenkingsboek *Twenty years of the Rice gambit* uit 1916 werd in het hoofdstuk *The Rice gambit is sound* een zet van Duras als laatste nieuwtje genoemd: 12. de5x, Pe5x; 13. b3, 0-0; 14. La3, Pf3+!; 15. gf3x, Dh4x; 16. Te5! *This is the contribution of Duras to the gambit and will remain one of its supporting columns for all time.* Helaas. Analyses van Capablanca, Burn en Ed. Lasker wezen enkele jaren later uit dat nu 16. ... Lf5! mogelijk is: 17. Pd2, Dg3+; 18. Kf1, Dh2; 19. Lf8x, g3; 20. Lc5 en nu kan zwart het best op eeuwig schaak ingaan door 20. ... g2+; 21. Ke1, Dh4+; 22. Ke2, Pg3+; 23. Kf2!, Pe4+ enz. (Keres, 1974).

Rice was een liefhebber van het Romantische schaak. In 1905 schreef hij een artikel onder de titel *Athletes of the Intellect*. Daarin poneerde hij de stelling dat het bij het schaken, in tegenstelling tot fysieke sporten, niet alleen van belang is dat je wint, maar ook hoe je wint. Schaken heeft een artistieke kant. Met zijn gambiet hoopte Rice te stimuleren dat fraaie partijen werden gespeeld. Wit heeft een stuk geofferd en moet dus aanvallen; schoonheid partijen komt dan vanzelf. Rice rammelde veelvuldig met de buidel. Een van zijn liefhebberijen was het organiseren van toernooien waarin het Rice-gambiet verplicht was. Vele grootmeesters deden hieraan mee, o.a. Marshall, Schlechter, Spielmann, Duras, Blackburne. In 1904 werd zelfs de *Rice Gambit Association* opgericht, een centrum voor onderzoek van het Rice-gambiet. Rice zelf was voorzitter en Em. Lasker was secretaris. Tot de leden behoorden o.a. Marshall en Capablanca. In 1903 financierde Rice een "analysematch" tussen Lasker en Tsjichorin. De wereldkampioen had in alle partijen wit. Een betere verdediger van het gambiet kon Rice zich niet wensen! Het mocht niet baten, want Tsjichorin won 3½-2½. Ik heb de partijen voor u nagespeeld. Ze begonnen alle zes als volgt:

Lasker – Tsjichorin, Brighton 1903

1. e4, e5; 2. f4, ef4x; 3. Pf3, g5; 4. h4, g4; 5. Pe5, Pf6; 6. Lc4, d5; 7. ed5x, Ld6; 8. 0-0, Le5x; 9. Te1, De7; 10. c3, f3; 11. d4, Pe4; 12. Te4x (12. de5x f2+ enz.), Lh2+; 13. Kh2x, De4x (Dit was de

verplichte uitgangsstelling, de Londenvariant van Napier was dus uitgesloten); 14. g3, 0-0; 15. Lf4

Zwart heeft een kwaliteit teruggeofferd in ruil voor initiatief. Zijn dame staat sterk centraal opgesteld en hij heeft een vrijpion op f3. Beide koningen staan op de tocht, maar de witte koningsloper wordt in zijn bewegingen belemmerd door pion d5. Wit heeft echter een pionnenoverwicht in het centrum. Het is begrijpelijk dat men op het bord wel eens wilde bewijzen wie beter stond, wit of zwart.

1^e matchpartij

15. ... c6; 16. dc6x, Pc6x; 17. Ld3, Dd5; 18. Pd2, Lf5; 19. Pc4, Ld3x; 20. Dd3x, Tfe8 (Lasker gaf de voorkeur aan 20...f5 21. Pe3 Dd7); 21. Pe3, Dd7; 22. d5, Pe5? (22...h5!? wordt in de commentaren als beter aangegeven); 23. Dd4, Pg6; 24. h5, Pf4x; 25. Df4x, De7; 26. Pg4x, f5; 27. Te1!, Dg7 (27... Delx? 28. Dg5+ en mat); 28. Ph6+, Kh8; 29. Pf5x, Df6; 30. Te6, Te6x; 31. de6x, Te8 (31... De6x? 32. Dd4+ en mat); 32. e7, h6; 33. Dd4, Dd4x; 34. cd4x 1-0

Een onderhoudend slot, maar zwart had beter kunnen spelen. Wits 16^e zet heeft het bezwaar dat hij de ontwikkeling van Pb8 in de hand werkt. Iets anders daarom in de volgende partij.

2^e matchpartij

15. ... c6; 16. Pd2, Dg6; 17. De1, Lf5; 18. De7, Pd7; 19. Te1, cd5x; 20. Ld5x, Pf6!; (om Tae8 te kunnen spelen) 21. Db7x, Tae8; 22. Te8x, Te8x; 23. Le5, Lc8!; 24. Dc6, Dc2 (de pointe); 25. Lf7x (25. Lf3x gf3x met groot voordeel), Kf8 1-0 (26. Dd6+ Te7! 27. Lf4, Kf7x enz. met groot voordeel).

Dat was geen verbetering. In de 3^e partij weer iets nieuws

3^e matchpartij

15. ... c6; 16. Ld3! (Versnelde aanval op de zwarte koning), Dd5x; 17. Dc2, f5; 18. Pd2 (Dreigt Lc4 damewinst), b5 (18...Le6 19. Te1 Lf7 20. Lf5x); 19. Te1, Df7; 20. Te5, Le6; 21. Pe4! (dreigt 22. Pg5 met stukwinst), Lc4 (21...fe4x? 22. Tg5 en winst); 22. Lc4x, Dc4x; 23. Pd6, Df1; 24. Te7! (Pareert de dreiging 24...f2 met 25. Db3+, Kh8 26. Le5+ en mat), Pd7; 25. Td7x, Tf6; 26. Db3+ (26. Le5, De2+ en zwart winst), Kh8; 27. Pf7+, Kg7; 28. Pe5+, Kh8; 29. Pf7+, Kg7; 30. Pd8+ ½-½

Door een actieve verdediging heeft zwart zich weten te redden, maar het was een narrow escape. Dus weer iets anders geprobeerd.

4^e matchpartij

15. ... Te8; 16. Pd2, Dg6; 17. Lf1, Lf5; 18. Pc4, Pd7; 19. Lc7x, Pf6!; 20. Pe5, Dh6; 21. c4, De3; 22. Dc1, Df2 (De4x, 23. Dg5+ enz.); 23. Kh1, Pe4!; 24. Pd3, Pg3x; 25. Lg3x, Dg3x; 26. Dg5, Lg6; 27. Pe5 (27. h5, Te2 en wit gaat mat), f2; 28. Lg2, h6 (Sterker was 28...Kg7 om eerst f6 en daarna h6 te spelen); 29. Dh6x (29. Dd2??, Dh4x mat), Te5x!; 30. de5x, De5x (Tsjichorin heeft later aangetoond dat 30... Le4 tot mat zou hebben geleid: 31. Dg5 (31. Le4x? Dh3 mat) Kf8 32. Dh6 Ke8 33. Dh8 Kd7 34. e6 Ke7 35. d6 Ke6x 36. Dh6 f6 en ... Dh3 mat is niet te voorkomen). 31. Tf1, g3; 32. Dg5, Dg5x; 33. hg5x, Kg7; 34. Lf3, Ld3 0-1 (35. Kg2 Te8 36. d6 Lf1x 37. Kf1x, Te1+ enz.)

Zwarts 15^e zet was een succes, maar in de 5^e partij probeerde hij toch iets anders.

5^e matchpartij

15. ... Dg6; 16. Pa3 (16. Lc7x!?), c6; 17. Pc2, cd5x; 18. Ld5x, Pc6; 19. Lc4, Lf5; 20. Pe3, Tfe8; 21. Kg1, Tad8; 22. Db3, Ld3; 23. h5, Dh5!; 24. Ld3x, Te3x; 25. Le3x, Dh3; 26. Dc2, Dg3x+; 27. Kf1, Dh3+; 28. Ke1, g3; 29. Lf1!?, g2; 30. Df2, Kh8; 31. Lg2x, fg2x; 32. Df6+, Kg8; 33. Dg5+, Kf8; 34. Kf2, Td6; 35. Dc5, Dh2; 36. Tg1, b6; 37. Dg5, Tg6; 38. Tg2x, Dh1; 39. Tg1, De4; 40. Df4 ½-½

Een spectaculaire verdediging van zwart. M.i. had hij ook 23... Lc4x kunnen doen.

Conclusie: Vijf boeiende, gecompliceerde partijen, precies zoals Rice het had bedoeld:
there are many hidden beauties that can only be revealed by courage and boldness.

Bericht uit Bolivia (1)

Cochabamba, 6 oktober 2002

Waarde schakers,

Het is inmiddels al weer een maand geleden dat Gardenia en ik Nederland verlieten. Via Miami (USA), Guayaquil (Ecuador), Lima (Peru) en Cuzco (Peru) bereikten we op 17 september Cochabamba (Bolivia). Met uitzondering van Cuzco logeerden we overal bij vrienden of familieleden. Zoals jullie waarschijnlijk weten was Cuzco de hoofdstad van het Inca rijk. De stad en omgeving kan het beste beschouwd worden als een groot openlucht museum. De eerste dag hebben we in een bus alle beroemde Inca bouwwerken in de omgeving verkend en de tweede hebben we besteed aan het bezichtigen van de stad zelf. Volgens de overlevering moet de Spaanse conquistador Pizarro zeer onder de indruk geweest zijn van hetgeen de Inca's vermochten. Ik kan weinig anders dan dit beamen en dat terwijl ik af moet gaan op hetgeen de Spanjaarden niet verwoest hebben. Mochten jullie ooit nog eens deze kant op komen dan is een tussenstop in Cuzco zonder meer aan te raden. Een mooie stad vol met zo'n driehonderd duizend aardige mensen. Cuzco is van een totaal andere orde dan Lima. Daar wonen, werken en slapen zo'n acht miljoen mensen. Gemakshalve is de stad daarom opgedeeld in een aantal substeden. Ieder met zijn eigen burgemeester. Sommige substeden, zoals Miraflores, worden bewoond door relatief rijke mensen. De meeste substeden zijn echter arm. Een punt van zorg in Lima is de veiligheid. Een ieder is voortdurend op zijn hoede.

Huizen zijn uit voorzien van hekwerk voor de ramen en zijn vaak ommuurd. Winkeliers hebben hun winkel omgetoverd in een vesting die voorzien is van een hekwerk waardoor de klanten te woord gestaan worden. Winkelcentra beschikken vaak over gewapende bewakers. Voorlopig scoort Guayaquil op het punt van onveiligheid verreweg het hoogst. Zo hebben mijn tante en oom die in het centrum wonen reeds zeven keer (!) inbrekers op bezoek gehad. En dat terwijl zij zeker niet tot de rijken gerekend kunnen worden. Interessant is het om te zien hoe de huidige burgemeester de stad beetje bij beetje tracht te heroveren. Zo heeft hij door het meest criminele gebied van de stad, een heuveltje dat in het midden van de stad ligt, een wandelroute omhoog aan laten leggen. Alle huizen links en rechts van dit pad zijn gerestaureerd en alle toegangen die leiden naar de rest van het heuveltje zijn voorzien van een poort en bewaker. Momenteel is dit wandelpad samen met El Malecon, de gerenoveerde wandelpromenade langs de rivier de Guayas, die in het verlengde van het pad ligt, de attractie van Guayaquil.

Cochabamba, de stad waar mijn vrouw vandaan komt, is na Lima en Guayaquil een verademing. Het klimaat is er geweldig. Het hele jaar door is het hier voor onze begrippen lente. Het is er relatief veilig, zeker in vergelijking met Lima en Guayaquil. Hekwerken voor de winkels komen nauwelijks voor. In vergelijking met tien jaar geleden is de stad enorm gegroeid. Van de 8.3 miljoen Bolivianen wonen er nu 1.5 miljoen in het departement Cochabamba, een gebied zo groot als Nederland, en daarvan woont een derde in de stad Cochabamba zelf. Wat onmiddellijk opvalt is het grote aantal Internet café's dat de stad rijk is. Voor 3 à 4 pesos Bolivianos, ongeveer EUR 0.5, kan je een uur lang het web op. Na twee weken Bolivia is het me ook duidelijk dat de telecommunicatie markt hier de laatste zeven jaar enorm veranderd is. Waar men voorheen in iedere stad een lokale telefoonmaatschappij had en Entel voor de lange afstanden kan men nu kiezen uit een keur van vaste en mobiele aanbieders. Het lijkt Nederland wel en dat terwijl de markt zoveel kleiner is. Gonzalo Guzman, een van mijn oud leerlingen van het Instituto

Tecnológico, heeft me toegezegd dat hij me bij zal praten over de stand van zaken op telecomgebied in Bolivia. Over een paar weken verwacht ik hier jullie meer over te kunnen vertellen.

Groeten uit een zonnig Cochabamba,

Hans Meijer